

ICS

ADVISEURS

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020 - 2035

Gemeente Westerwolde

Opdrachtgever
Gemeente Westerwolde

Referentienummer
2190019/20190807Lke01_v2

Datum
7 augustus 2019

Auteurs
Erwin Veneklaas Slots
Bianca van Elp

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 IHP (ver)bindt gemeente en schoolbesturen	4
1.3 Status van het IHP	4
1.4 Wettelijke zorgplicht	5
1.5 Proces en leeswijzer	5
2. Visie op onderwijs(huisvesting)	6
2.1 Thuisnabij onderwijs	6
2.1.1 Onderwijs	6
2.1.2 Huisvesting	6
2.2 Doorgaande ontwikkellijn	7
2.2.1 Onderwijs	7
2.2.2 Huisvesting gericht op kinderopvang	7
2.2.3 Huisvesting maatschappelijke partners	9
2.3 Voorbereiding op de toekomst	9
2.3.1 Onderwijs	9
2.3.2 Huisvesting gericht op investeren in duurzaamheid	9
2.3.3 Huisvesting gericht op investeren in gezondheid	11
2.3.4 Huisvesting gericht op investeren in kwaliteit	11
2.3.5 Afweging nieuwbouw, renovatie of instandhouding	12
3. Onderwijshuisvesting Westerwolde	14
3.1 Inleiding	14
3.1.1 Toelichting conditiemeting	14
3.1.2 Toelichting leerlingenprognose	15
3.1.3 Toelichting kansenkaarten	15
3.2 PO – Bellingwolde	16
3.3 PO – Blijham	18
3.4 PO - Wedde	20
3.5 PO – Vriescheloo	21
3.6 PO – Vlagtwedde	22
3.7 PO – Bourtange	23
3.8 PO – Jipsinghuizen	24
3.9 PO – Sellingen	25
3.10 PO – Ter Apelkanaal	26
3.11 PO – Ter Apel	27
3.12 VO – Gemeente Westerwolde	30

3.13 Samenvatting onderwijshuisvesting	32
3.13.1 Overzicht prioritering	33
4. Bewegingsonderwijs	34
4.1 Inleiding	34
4.2 Analyse vraag & aanbod	34
4.3 Scenarioformulering bewegingsonderwijs	36
5. Uitvoeringsagenda	37
5.1 Proces	37
5.2 Uitvoering uitgangspunten visie	37
5.3 Realisatie IHP-projecten	37
6. Investeringsoverzicht	39
6.1 Uitgangspunten	39
6.2 Overzicht projecten en investeringskosten	41
Bijlagen	42
Bijlage 1 - Factsheets en leeswijzer (separaat bijlagenboek)	43
Bijlage 2 - Samenvatting NEN 2767 conditiemeting PO	44
Bijlage 3 – Leerlingenprognoses en ruimtebehoefte	45
Bijlage 4 - Investeringsoverzicht	46

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICSadviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICSadviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICSadviseurs B.V., d.d. december 2008, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICSadviseurs B.V. www.icsadviseurs.nl

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) is het eerste IHP van de gemeente Westerwolde. De gemeente Westerwolde is gevormd op 1 januari 2018 en is ontstaan uit de voormalige gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde. Dit IHP verbindt en harmoniseert het beleid van de voormalige gemeenten.

Het IHP geeft een zo compleet mogelijk beeld van de stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van de onderwijshuisvesting in de gemeente. Het geeft meerjarig inzicht in de omvang, kwaliteit en kosten van schoolgebouwen. Op basis van het IHP kunnen gemeente en schoolbesturen proactief huisvestingsbeleid voeren, strategische keuzes maken en besluiten integraal afwegen.

Het basisonderwijs staat centraal in dit IHP. De ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs en de relatie met voorschoolse voorzieningen en accommodaties voor bewegingsonderwijs worden daarbij betrokken. Het IHP richt zich op de periode 2020 tot en met 2035.

1.2 IHP (ver)bindt gemeente en schoolbesturen

Uitgangspunt is dat de gemeente en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Tijdens het proces van het opstellen van het IHP zijn de gemeente en schoolbesturen gekomen tot een gezamenlijke visie op onderwijs in Westerwolde en daarbij passende gebouwen en afspraken. Tevens zijn randvoorwaarden geformuleerd en is een meerjarenraming opgesteld voor de investeringen in de onderwijshuisvesting.

Het IHP biedt het kader voor de uitvoering en verdere concretisering van het onderwijshuisvestingsbeleid voor de komende 15 jaar. De gemeenteraad wordt gevraagd het IHP als kaderstellend document vast te stellen. De wijze van uitvoering wordt uitgewerkt in een (4-jaarlijks) uitvoeringsagenda. Deze uitvoeringsagenda wordt vastgesteld door de raad. Het college van B&W geeft hieraan uitvoering, mits dit past binnen de kaders van het IHP. Het definitieve investeringsbedrag wordt door het college toegekend op basis van een projectplan als uitwerking van de uitvoeringsagenda.

Het uitvoeringsplan van het IHP wordt jaarlijks in het 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (hierna: OOGO) tussen de gemeente en de schoolbesturen inhoudelijk behandeld. Dit stelt partijen in staat in te spelen op (onderwijskundige) veranderingen, die gevolgen hebben voor de onderwijshuisvesting. Het IHP wordt elke 4 jaar geëvalueerd en zo nodig aangepast aan veranderende omstandigheden (denk bijvoorbeeld aan verandering van leerlingenstromen en demografische ontwikkelingen, kansen voor samenwerking, landelijk beleid of wetgeving). Gemeente en schoolbesturen kunnen ook, als hiervoor aanleiding is, tussentijds in onderling overleg het IHP bijstellen. Aanpassing behoeft overeenstemming binnen het OOGO.

1.3 Status van het IHP

Het IHP heeft de status van een 'gentlemen's agreement'. Het huisvestingsplan heeft geen formele juridische rechtskracht, maar de gemeente Westerwolde en de schoolbesturen spannen zich in om de in het IHP opgenomen afspraken te realiseren. De onderwijshuisvestingsverordening dient als 'juridisch vangnet' voor situaties waarin het IHP niet voorziet.

1.4 Wettelijke zorgplicht

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende huisvesting voor het onderwijs en bewegingsonderwijs. Daarnaast heeft de gemeente een rol in het in stand houden van het openbaar onderwijs. De zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC). De gemeente heeft een zorg voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en leerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld vandalisme of schade door weersomstandigheden). De schoolbesturen gaan over de inhoud van het onderwijs. Voor de schoolgebouwen zijn ze verantwoordelijk voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer. De verordening van de gemeente Westerwolde wordt geactualiseerd op basis van de afzonderlijke verordeningen van de voormalige gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde.

Uitgangspunt IHP

Gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen vanuit een gedeelde visie op (onderwijs)huisvesting.

Status IHP

- Visie met randvoorwaarden, meerjarenbegroting en uitvoeringsplan;
- Jaarlijks OOGO om in te spelen op ontwikkelingen;
- Elke 4 jaar evaluatie en mogelijk herijking van het IHP;
- In onvoorziene situaties geldt de onderwijshuisvestingsverordening;
- De raad stelt het IHP en het uitvoeringsplan vast;
- Het college van B&W voert het IHP op basis van het uitvoeringsplan uit.

Termijn IHP

15 jaar op basis van 4-jaarlijks uitvoeringsplan.

1.5 Proces en leeswijzer

Visie op (onderwijs)huisvesting

Om tot plannen te komen is eerst de vraag beantwoord wat de gemeente en schoolbesturen met hun onderwijshuisvesting beogen. Thema's als onderwijsaanbod, spreiding, duurzaamheid, het begrip 'renovatie', gezondheid en de vorming van Kindcentra zijn in werksessies met de schoolbesturen en in ambtelijke overleggen besproken.

Actualisatie basisinformatie

Voor elke locatie is vervolgens op basis van informatie vanuit het schoolbestuur een Factsheet gemaakt (zie bijlage 1 'Factsheets en leeswijzer'). Het gaat hier om gegevens als bouwjaar, exploitatielasten, technische en functionele kwaliteit en de ontwikkeling van vraag en aanbod op basis van de leerlingenprognoses. Ook is het medegebruik en verhuur inzichtelijk gemaakt.

Situatieschets per dorp

Er is een situatieschets per dorp gemaakt in de vorm van een zogenaamde kansenkaart (zie hoofdstuk 3). Dit is gebaseerd op de basisinformatie zoals voorgaand beschreven inclusief de uitgevoerde conditiemeting (zie toelichting paragraaf 3.1.1). Deze kansenkaart geeft visueel de knelpunten per dorp weer.

Oplossingsrichtingen, prioritering, uitvoeringsagenda en financiële vertaling

Tijdens werksessies zijn alle van belang zijnde ontwikkelingen en knelpunten in de dorpen of specifiek ten aanzien van locaties inzichtelijk gemaakt. De basisinformatie uit de factsheets en de situatieschets per dorp vormen de input voor de oplossingsrichtingen. Op basis van de knelpuntenanalyse is een voorstel opgenomen voor de toekomstige huisvesting en prioritering. Het rapport wordt afgesloten met een uitvoeringsagenda inclusief financiële vertaling.

2. Visie op onderwijs(huisvesting)

In dit hoofdstuk wordt de visie van de schoolbesturen en de gemeente Westerwolde op het onderwijsaanbod weergegeven aan de hand van 3 centrale thema's:

1. Thuisnabij onderwijs
2. Doorgaande ontwikkelijn
3. Voorbereiding op de toekomst.

Deze visie vormt de basis voor de vertaalslag van de visie-onderdelen naar onderwijshuisvesting.

2.1 Thuisnabij onderwijs

De aanpak en samenwerking tussen partijen zorgt voor een passende leerplek voor de meeste kinderen in de gemeente Westerwolde. Dankzij de samenwerking met diverse partners wordt een breed activiteiten aanbod voor kinderen gerealiseerd. Een adequaat aanbod van onderwijs zo dicht mogelijk bij de kinderen is het uitgangspunt.

De gemeente Westerwolde en schoolbesturen streven naar thuisnabij onderwijs. Een ontwikkeling waarmee rekening dient te worden gehouden is krimp. Bij het bieden van thuisnabij onderwijs gelden een aantal voorwaarden, namelijk de opheffingsnorm, de keuze van het schoolbestuur met betrekking tot het in stand houden van de school en gemeentelijk beleid ten aanzien van instandhouding van voorzieningen in de (kleine) dorpen.

2.1.1 Onderwijs

In de gemeente Westerwolde is verscheidenheid in het onderwijsaanbod aanwezig. Doordat er verschillende onderwijsconcepten en denominaties zijn, wordt tegemoetgekomen aan de diversiteit van kinderen en hun leer- en ontwikkelbehoefte en hebben ouders en kinderen (enige) keuzemogelijkheid.

De schoolfunctie wordt op dorpsniveau met goed en passend onderwijs geborgd. Door het bieden van thuisnabij onderwijs kunnen tevens de kosten voor leerlingenvervoer laag worden gehouden. Bij goed en passend onderwijs is aandacht voor de specifieke behoefte van individuele kinderen binnen de groep en de school. Dankzij deze aanpak is er een passende leerplek voor de meeste kinderen binnen het regulier onderwijs. De scholen voelen zich hiervoor samen verantwoordelijk. Meer samenwerking, binnen en buiten het samenwerkingsverband en in de kern, is een voorwaarde om zorg te kunnen dragen voor de juiste ondersteuning van kinderen.

2.1.2 Huisvesting

In de komende 15 jaar wordt er, volgens de leerlingenprognose van Pronexus (april 2019), een forse leerlingenkrimp in de gemeente Westerwolde verwacht. In het volgende hoofdstuk wordt per dorp en (in bijlage 3) per school een overzicht van de leerlingenontwikkeling weergegeven.

De leerlingenkrimp heeft gevolgen voor het onderwijsaanbod en de huisvesting. Deze schaalgrootte vraagt om samenwerking tussen de partijen, gemeente, schoolbesturen en kinderopvanginstellingen. Een daling van het aantal leerlingen heeft ruimtelijke, financiële en kwalitatieve gevolgen voor de onderwijshuisvesting, te weten:

- Ruimtelijk: Er ontstaat leegstand en er wordt minder efficiënt gebruikgemaakt van de onderwijsruimten;
- Financieel: De materiële instandhoudingsvergoeding, vanuit het Rijk, is ontoereikend om de normatief leegstaande lokalen te kunnen bekostigen. Kortom: leegstand kost geld. Het afstoten van ruimten kan een oplossing zijn. Het onttrekken van onderwijsgebouwen is een keuze die schoolbesturen zelf kunnen maken. Hier hebben gemeenten geen invloed op;

- Kwaliteit: Op kleinere scholen kan de onderwijskwaliteit in het geding komen doordat deze scholen minder mogelijkheden hebben om het onderwijs goed te organiseren.

Uitgangspunt voor dit IHP is dat leegstand als 'knelpunt' wordt gezien als er sprake is van meer dan 20% (normatieve) leegstand in het gebouw (normatieve ruimtebehoefte afgezet tegen de onderwijscapaciteit). Leegstand geeft een school, mits de lasten te dragen zijn, extra flexibiliteit en doet niet af aan de functionaliteit van het schoolgebouw. Leegstand minder dan 20% wordt, tenzij hierover overeenstemming is tussen betrokken schoolbesturen en gemeente, niet gevorderd voor medegebruik door andere scholen.

Indien meer dan twee lokalen leegstaan, en deze leegstand ook de komende jaren zal aanhouden, dient er een integraal en toekomstbestendig plan te worden opgesteld om de leegstand terug te dringen. Deze plannen dienen integraal te worden afgestemd op de toekomstige ontwikkelingen en behoeften op dorpsniveau. In lijn met de ambitie om op locaties tot doorlopende leerlijnen en kindcentra te komen, dient bij het maken van integrale en toekomstbestendige plannen vanzelfsprekend ook te worden gekeken naar het inpassen van opvangfuncties om de leegstand terug te dringen. In de (kleine) dorpen kan tevens, in relatie tot gemeentelijk (accommodatie)beleid, worden gekeken naar de maatschappelijke (ontmoetings)functie van het schoolgebouw. Ook is nieuwbouw voor meerdere scholen onder één dak een optie. Dit kan ervoor zorgen dat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten. Bij deze plannen is het uitgangspunt het in stand houden van voorzieningen per kern, tenzij de volgende criteria van toepassing zijn:

- Het huidige of toekomstige leerlingenaantal ligt structureel onder de opheffingsnorm;
- Het schoolbestuur maakt de keuze om de school op te heffen;
- Sluit niet aan op het gemeentelijk (accommodatie)beleid.

2.2 Doorgaande ontwikkellijn

Een doorgaande ontwikkellijn aan kinderen wordt mogelijk gemaakt door soepele overgangen tussen opvang, onderwijs en buitenschoolse opvang. Dit vraagt om nauwe samenwerking tussen ketenpartners.

De gemeente beschouwt de peuteropvang als een laagdrempelige basisvoorziening voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar, vergelijkbaar met het basisonderwijs en stelt hiervoor middelen en faciliteiten beschikbaar.

Om kindcentravorming tussen scholen, peuteropvang en kinderdagopvang en samenwerking met maatschappelijke partners in schoolgebouwen te faciliteren, worden afspraken gemaakt die voorkomen dat groei van de school ten koste gaat van de samenwerking.

2.2.1 Onderwijs

Schoolbesturen, kinderopvang en de gemeente hebben de ambitie om een doorgaande ontwikkellijn van 0 tot einde basisschoolleeftijd aan kinderen aan te bieden. Een soepele overgang tussen opvang, onderwijs en buitenschoolse opvang is hierbij van belang. Wanneer een leerling extra ondersteuning nodig heeft, is er een passende leerplek voor hem/haar. Nauwe samenwerking tussen onderwijs en ketenpartners is een voorwaarde voor succes. De gemeente heeft geen rol bij de afspraken die tussen schoolbestuur en kinderopvang worden gemaakt, tevens kiest de school per locatie zijn opvangpartner.

2.2.2 Huisvesting gericht op kinderopvang

In gemeente Westerwolde zijn voorzieningen voor opvang gehuisvest in losstaande gebouwen, basisscholen en MFA's (multifunctionele accommodaties). Daarbij gaat het zowel om peuteropvang, kinderdagopvang als buitenschoolse opvang. Opvang binnen een school is alleen mogelijk wanneer er beschikbare ruimte is in de school en de gemeente toestaat dat deze leegstaande (onderwijs)ruimte (tijdelijk) mag worden verhuurd (medegebruik) of als deze ruimte, zoals in de MFA's, specifiek is gerealiseerd voor de opvangvoorziening. Bij

medegebruik is geen sprake van onttrekking van de onderwijsfunctie van de verhuurde ruimte en deze kan op basis van de onderwijshuisvestingsverordening weer worden gevorderd als het aantal leerlingen toeneemt. Scholen die geen capaciteit overhebben, hebben geen mogelijkheid om opvangpartners binnen hun school te huisvesten.

De gemeente beschouwt de peuteropvang als een laagdrempelige basisvoorziening voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar, vergelijkbaar met het basisonderwijs. De gemeente stelt middelen en faciliteiten beschikbaar om te kunnen voorzien in professionele peuteropvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het jonge kind in een veilige en gezonde omgeving. Om deze basisvoorziening bereikbaar te houden voor de inwoners voelt de gemeente zich ook verantwoordelijk voor de instandhouding van de peuteropvanglocaties, ook in de kleine kernen in de gemeente. In de financiering van kindplaatsen bij de peuteropvangaanbieders wordt hier rekening mee gehouden.

Vanuit de verschillende partijen zijn de volgende uitgangspunten benoemd:

Uitgangspunten gemeente

- De visie ten aanzien van peuteropvang is vastgelegd in de beleidsregels kindgebonden financiering en voorziet in 8 uur aanbod voor iedere peuter van 2,5 tot 4 jaar en 16 uur VVE-aanbod voor doelgroeppeuters.
- In het verleden is op enkele locaties in de gemeente geïnvesteerd in realisatie van ruimten voor kinderdagopvang in de MFA's. Met de desbetreffende organisaties zijn huurafspraken gemaakt. In toekomstige situaties kan per project worden bekeken of de gemeente ook een dergelijke rol kan spelen.
- Voorwaarde voor investering is dat de kinderdagopvangorganisatie en de school inhoudelijk samenwerken.
- Het investeringsrisico ligt bij de gemeente (af te dekken door huurafspraken) en het exploitatierisico ligt bij de scholen/de opvangpartners.

Uitgangspunten schoolbestuur

- Voor de BSO dient er zoveel mogelijk gebruik gemaakt te worden van nevenruimten in de school (dubbelgebruik), gecombineerd ruimtegebruik met peuteropvang of medegebruik van een leegstaand klaslokaal.
- Verkennen of het exploitatierisico van de aanvullende opvangruimten (bij leegstand) te dragen is door het schoolbestuur.
- Onderzoeken van de mogelijkheid een school uit te breiden ten behoeve van opvangfuncties, als het schoolbestuur en/of de opvangpartners hiervoor een verzoek indienen. Dit wel binnen het meerjarenperspectief van de school en het dorp.

Uitgangspunten kinderopvang

- Investering in het vastgoed en eigendom van de aanvullende ruimten voor opvang dienen in één hand te liggen. Afhankelijk van de huurafspraken kan de opvanginstelling zelf investeren in zaken die niet zijn inbegrepen in de huur (zoals aankleding wanden/vloeren, losse inrichting, etc.).
- Bereidheid om langjarige overeenkomsten aan te gaan met de gebouweigenaar.
- Aanvullende ruimte voor opvang dient niet vorderbaar te zijn voor het onderwijs.
- Lange-termijnzekerheid op basis van een langlopende visie met het schoolbestuur. Dit kan bijvoorbeeld worden gerealiseerd door (voor een bepaalde tijd) een deel van een schoolgebouw aan de onderwijscapaciteit te onttrekken, dan wel vast te leggen dat betreffende ruimten bij groei van de school of nabijgelegen scholen niet wordt gevorderd.
- Gelijkwaardige afspraken m.b.t. het beheer en de exploitatie van de opvangruimte per schoolbestuur.

Om uitvoering te kunnen geven aan bovenstaande uitgangspunten worden in het kader van het IHP tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties jaarlijks de leerlingenontwikkeling en de effecten ervan in de nabije toekomst gedeeld. Als een school een uitbreidingsbehoefte heeft, bespreken gemeente en schoolbesturen de oplossingsmogelijkheden. Het vorderen van leegstand blijft daarbij een mogelijkheid, maar

wordt gezien in relatie tot de effecten op de samenwerking met opvangpartners en eventuele alternatieven voor herhuisvesting van de opvangfunctie (onder hetzelfde dak of in directe nabijheid). Het voorstel is om het overleg in januari, als de oktobertellingen bekend zijn, te laten plaatsvinden. Dit biedt kinderopvangorganisaties meer tijd om op veranderingen in te spelen.

2.2.3 Huisvesting maatschappelijke partners

In en rondom scholen en kindcentra werken professionals nauw samen. Deze nauwe samenwerking tussen onderwijs, opvang, (jeugd)zorgpartijen en gemeente is een voorwaarde voor de doorgaande ontwikkellijn van kinderen. Het samenwerken kan worden geoptimaliseerd wanneer partners ook samenwonen in een kindcentrum. Schoolbesturen wensen de aanwezigheid van zorgmedewerkers op locatie, te denken valt aan een maatschappelijk werker of remedial teacher. De aanwezigheid van zorgmedewerkers binnen scholen is mogelijk wanneer gesprekruimten in de school hiervoor kunnen worden ingezet. Dit vraagt om (mede)gebruik van ruimten binnen een school of kindcentrum. Oplossingen voor een uitbreidingsbehoefte van een school worden gezien in relatie tot de effecten op de samenwerking met maatschappelijke partners.

2.3 Voorbereiding op de toekomst

Voor het realiseren van de onderwijsvisie zijn duurzame en gezonde leeromgevingen nodig. Het realiseren van duurzaamheidsambities is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen. Nieuwe en gerenoveerde scholen voldoen (indien haalbaar) minimaal aan BENG, de eisen van Frisse Scholen Klasse B en zijn aardgasloos. Bij nieuwbouw en renovatie is de gemeente verantwoordelijk voor de bekostiging. Om de ambitie 'nul-op-de-meter' te realiseren onderzoeken schoolbesturen door opstellen van een businesscase de mogelijkheid om door cofinanciering bij te dragen aan de extra benodigde investering. In de businesscase wordt onderzocht in hoeverre de eenmalige bijdrage kan worden gedekt uit een besparing van de energielasten, (rijks)subsidies (SDE+) en het MJOP, rekening houdend met geldende wet- en regelgeving (investeringsverbod).

Om de kwaliteitsinvestering in onderwijshuisvesting te bewerkstelligen wordt het investeringsbedrag bepaald op basis van een kwaliteitsniveau en actuele marktprijzen.

2.3.1 Onderwijs

Het onderwijs in de gemeente Westerwolde streeft ernaar alle kinderen voor te bereiden op een goede toekomst. Het onderwijs is flexibel en divers, speelt in op en heeft aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder het belang om zorgvuldig met onze leef- en leeromgeving om te gaan. Bij realisatie en onderhoud van onderwijshuisvesting zal er specifieke aandacht voor duurzaamheid en milieu zijn. Ter ondersteuning kunnen energiescans worden ingezet. Dit is niet alleen vanuit economisch perspectief, maar ook vanuit educatief en moreel perspectief gewenst. Gezonde scholen zijn een voorwaarde voor goed onderwijs. Om dit te waarborgen, wordt gestreefd naar een goed binnenklimaat, waarbij vooral de CO₂-concentratie en temperatuur van belang zijn. De ambitie is om bij nieuwbouwprojecten minimaal te voldoen aan het kwaliteitsniveau Frisse Scholen Klasse B.

2.3.2 Huisvesting gericht op investeren in duurzaamheid

Voor nieuwbouw geldt er vanaf 2020 aangescherpte wet- en regelgeving omtrent de kwaliteit van schoolgebouwen met daarbij duurzaamheid in het bijzonder. Alle nieuwbouw van overheidsgebouwen (inclusief scholen) in Nederland dienen vanaf 1 juli 2020 een Bijna Energie Neutraal Gebouw oftewel BENG te zijn. BENG specificeert eisen voor de maximale energiebehoefte, het maximale fossiele gebouwgebonden energiegebruik en een minimaal aandeel hernieuwbaar op te wekken energie.

Om uitvoering te geven aan haar ambities heeft de gemeenteraad van Westerwolde in 2018 de Visie 'Westerwolde Samen Verduurzamen' vastgesteld. In deze duurzaamheidsvisie staan 3 doelstellingen centraal:

1. In 2030 zal de uitstoot van broeikasgassen met minimaal 49% zijn gereduceerd ten opzichte van 1990;
2. In 2035 zal Westerwolde geheel energieneutraal zijn;
3. In 2035 zal Westerwolde voor de helft circulair zijn en in 2050 helemaal.

De gemeente ziet het als haar rol om te stimuleren, te coördineren, te verbinden, te sturen en te informeren. Maar de verantwoordelijkheid voor het realiseren van deze doelstellingen ligt niet alleen bij de gemeente. De gemeente wil deze doelen graag samen met de schoolbesturen bereiken.

Bovenop de aanstaande wetgeving om BENG te realiseren, is in lijn met de Duurzaamheidsvisie de ambitie uitgesproken om bij nieuwbouw van scholen binnen de gemeente Westerwolde te voldoen aan 'nul-op-de-meter' en zijn de gebouwen aardgasloos. Daarbij wordt net zoveel energie opgewekt als dat nodig is voor het gebouw én gebruik (door bijvoorbeeld ICT-gebruik). Dit draagt bij aan de gemeentelijke ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Volgend jaar wordt het warmtetransitieplan opgesteld.

Uitgangspunten IHP op gebied van duurzaamheid

In het IHP wordt onderscheid gemaakt tussen twee categorieën van schoolgebouwen. Enerzijds hebben we te maken met scholen die binnen het IHP renovatie of nieuwbouw krijgen en anderzijds met scholen die, de komende jaren, zonder ingrijpende aanpassingen in stand worden gehouden. Hierna worden beide categorieën in beeld gebracht, op het gebied van duurzaamheid, de rolverdeling, bekostiging en randvoorwaarden.

De gemeente vervult bij de verduurzaming een stimulerende rol door het bekostigen van renovatie/nieuwbouw. Daarnaast door het attenderen op eventuele subsidiemogelijkheden voor het inschakelen van expertise en uitvoering van verduurzaming, zoals het uitvoeren van energiescans en het inschakelen van een energiecoach. Ook onderzoekt de gemeente de mogelijkheid schoolbesturen door middel van een financiële regeling (voorfinanciering) te ondersteunen bij de bekostiging van door hen te financieren maatregelen (zoals garantiestelling of duurzaamheidslening). Belangrijke voorwaarde hiervoor is een sluitende businesscase met daarin maatregelen die zich binnen 15 jaar terugverdienen in de exploitatie (inclusief effect op de onderhoudskosten). Als de businesscase niet sluitend is, bespreken gemeente en schoolbestuur, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid, de consequenties voor het project.

IHP-projecten: renovatie of nieuwbouw

- Het realiseren van duurzaamheidsambities is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen;
- De gemeente is, in het verlengde van de nieuwe regelgeving, verantwoordelijk voor de bekostiging van BENG;
- Het streven is, in ieder geval bij nieuwbouw, 'nul-op-de-meter' te realiseren. Om deze stap te maken wordt met schoolbesturen besproken in hoeverre zij een bijdrage kunnen leveren door cofinanciering¹. Ter onderbouwing hiervan wordt een businesscase opgesteld waarin is uitgewerkt in hoeverre deze eenmalige bijdrage kan worden gedekt uit een besparing van de energielasten, (rijks)subsidies (SDE+) en het MJOP.

¹ De huidige wetgeving (WPO en WEC) staat schoolbesturen in het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs niet toe te investeren in huisvesting. Dit wordt het 'investeringsverbod' genoemd. Dit betekent dat de schoolbesturen de middelen die zij ontvangen voor de materiële instandhouding (onder andere onderhoud en energie) niet mogen inzetten voor investeringen in huisvesting. Momenteel ligt een wetsvoorstel voor waarin wordt voorgesteld voor het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs aan te sluiten bij de vrijheid van besteding van middelen, zoals geformuleerd in de Wet Voortgezet Onderwijs (WVO): 'Het voor personeels- en exploitatiekosten betaalde bedrag wordt aangewend voor de kosten van personeel [...] en voor voorzieningen in de exploitatie. De staatssecretaris van onderwijs heeft laten weten dat vooruitlopend op het wetsvoorstel 'ruimte wordt gelaten voor het gesprek op lokaal niveau' en er ruimte wordt geboden wanneer het gaat om investering in maatregelen die zichzelf binnen 5-7 jaar terugverdienen.

Instandhouding van bestaande gebouwen

- Het is de ambitie om bij bestaande gebouwen, die minimaal 15 jaar of langer in gebruik blijven (in lijn met de terugverdientijd), zoveel mogelijk te voldoen aan BENG of hoger;
- De uitvoering en bekostiging van de energiebesparende maatregelen is een verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Uitgangspunt is dat de schoolbesturen deze eenmalige bijdrage kunnen dekken uit een besparing van de energielasten, (rijks)subsidies (SDE+) en het MJOP.

2.3.3 Huisvesting gericht op investeren in gezondheid

Een "moderne, frisse school" is een schoolgebouw met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid. Voor ieder thema zijn 3 ambitieniveaus vastgesteld: Klasse C (voldoende/Bouwbesluit), klasse B (goed) en klasse A (uitstekend). Meer informatie over het Programma van Eisen Frisse scholen 2015 is te vinden op www.rvo.nl.

Gemeente en schoolbesturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de ambitie van een "moderne, frisse school" te realiseren. De gemeente heeft daarbij een verantwoordelijkheid en een financiële verplichting voor het realiseren van een goed binnenklimaat bij renovatie of nieuwbouw van scholen. Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de bestaande scholen en daarmee ook voor de handhaving van een goed binnenklimaat.

Uitgangspunten IHP op gebied van gezondheid

Ook binnen het thema gezondheid is er onderscheid te maken tussen de schoolgebouwen die binnen het IHP renovatie of nieuwbouw krijgen en de schoolgebouwen die, de komende jaren, in stand worden gehouden.

IHP-projecten: nieuwbouw of renovatie

- Het realiseren van gezondheidsambities is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen;
- Het realiseren van kwaliteitsniveau Frisse Scholen Klasse B dient bij renovatie en nieuwbouw te worden gefinancierd uit het beschikbare budget. Dit budget is gekoppeld aan de beoogde duurzaamheidsambities.

Instandhouding van bestaande gebouwen

- Indien er klachten zijn over het binnenklimaat kan het schoolbestuur een meting (laten) uitvoeren. Hiermee wordt inzicht verkregen in het werkelijke binnenklimaat en de mogelijke maatregelen om het binnenklimaat te verbeteren;
- Het uitvoeren van het verbeterplan is een keuze van het schoolbestuur. Indien het plan wordt uitgevoerd, is het schoolbestuur financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden uit het verbeterplan. Voor elke verbetering dient te worden bepaald in hoeverre deze in voldoende mate bijdraagt aan de gezamenlijke ambitie van Frisse Scholen Klasse B-niveau.

2.3.4 Huisvesting gericht op investeren in kwaliteit

Deze volgende alinea's richten zich op het kwaliteitsniveau en de bijbehorende financiële uitgangspunten. Hiermee wordt enerzijds aangesloten op de huidige marktontwikkeling (stijging van bouwkosten en de BDB-index²) en anderzijds wordt een koppeling gemaakt tussen het kwaliteitsniveau (duurzaamheid en gezondheid) en reële bedragen.

² De BDB-index volgt de prijsontwikkeling van de bouw van o.a. schoolgebouwen.

In de gemeentelijke Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs is opgenomen welke vergoeding de gemeente beschikbaar stelt voor het uitbreiden en realiseren van een nieuw schoolgebouw en de realisatie van voorzieningen voor bewegingsonderwijs. De hoogte van deze vergoeding is in de jaren '90 bepaald en wordt jaarlijks volgens een vaste index bijgesteld. Door het aanscherpen van de bouwweisen (Bouwbesluit in 2012 en 2015) en de marktontwikkeling is deze normvergoeding, ondanks een eenmalige verhoging met 40% per 1 januari 2019, geen realistische vergoeding voor het realiseren van een nieuw schoolgebouw. Deze constatering wordt zowel door diverse gemeenten (die hun vergoedingen hebben aangepast), koepelorganisaties (VNG en PO-raad) en adviesbureaus gedeeld.

De bouwkostenontwikkeling is voor veel gemeenten en schoolbesturen inmiddels aanleiding geweest om in het IHP en de meerjareninvesteringsplanning niet meer uit te gaan van de VNG-normbedragen, maar van een bedrag per m² dat beter aansluit bij de huidige bouwconjunctuur en een definitie van het beoogde kwaliteitsniveau.

Dit kwaliteitsniveau richt zich op de duurzaamheidsambitie en de gezondheid van het schoolgebouw, zie vorige paragrafen. De gemeente onderzoekt, zie uitvoeringsagenda, de mogelijkheid schoolbesturen door middel van een financiële regeling (voorfinanciering) te ondersteunen bij de bekostiging van door hen te financieren maatregelen (zoals garantiestelling of duurzaamheidslening).

2.3.5 Afweging nieuwbouw, renovatie of instandhouding

De gemeente is volgens de huidige wetgeving alleen verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding. De schoolbesturen voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs zijn respectievelijk sinds 2015 (PO) en 2005 (VO) verantwoordelijk voor onderhoud en aanpassingen.

Op landelijk niveau zijn door de PO-raad, VO-raad en de VNG voorstellen gedaan op welke wijze renovatie een plek kan krijgen binnen de huisvestingsvoorzieningen. In het rapport van de PO-Raad, VO-Raad en de VNG wordt renovatie als volgt gedefinieerd:

'Renovatie is een grootschalige en integrale aanpak van een bestaand schoolgebouw waarmee de levensduur wordt verlengd met ten minste 25 jaar en het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen zoals geformuleerd in het IHP (en ten minste aan vigerende eisen van het Bouwbesluit).'

Renovatie richt zich dus primair op aanpassing aan de dan geldende functionele (onderwijskundige) en (technische) kwaliteitseisen. Logischerwijze geschiedt de aanpassing meestal in combinatie met andere onderhoudsmaatregelen.

Uitgangspunten IHP op gebied van renovatie/nieuwbouw

Uitgangspunt is dat renovatie in het IHP een gelijkwaardig alternatief vormt voor (vervangende) nieuwbouw. Dat betekent dat renovatie meer is dan enkel een technische aanpassing, wat aansluit op bovenstaande definitie van het wetsvoorstel. Hiermee zijn ook de wettelijke eisen en ambities van nieuwbouw bij renovatie van toepassing. Per 1 juli 2020 is de wettelijke eis om in geval van nieuwbouw te voldoen aan BENG (een 'Bijna Energie Neutraal Gebouw').

Hierna worden de randvoorwaarden, rolverdeling en bekostiging voor renovatie in beeld gebracht:

- Voor sommige locaties geldt dat renovatie een duurzaam en financieel aantrekkelijk alternatief is voor (vervangende) nieuwbouw. Om te kunnen beoordelen of renovatie een kansrijk scenario is, zal het 'Afwegingskader renovatie' van de PO-raad en een NEN 2767 conditiemeting als instrument worden ingezet;
- De afweging renovatie/nieuwbouw wordt gemaakt circa 5 jaar voordat een gebouw de leeftijd van 40 jaar bereikt of zoveel eerder als schoolbestuur en gemeente noodzakelijk vinden. De conclusies worden vastgelegd in het, door het OOGO vast te stellen, uitvoeringsplan. Voor de concrete uitwerking stelt het schoolbestuur een projectplan op;
- Bij renovatie wordt een levensduurverlenging van ten minste 25 jaar gerealiseerd;

- Het realiseren van renovatieprojecten is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen;
- De gemeentelijke bijdrage is gekoppeld aan het bouwjaar en bedraagt een percentage van de gemeentelijke vergoeding voor nieuwbouw. In onderstaand schema is de gemeentelijke bijdrage voor renovatie verder uitgewerkt³. Als voorbeeld: het budget van een gebouwdeel met een leeftijd van 20 jaar ontvangt 50% kwaliteitsniveau BENG (€ 1.225 per m² bvo):

Ingreeptype	Verantwoordelijkheid	Leeftijd gebouw(deel)	Uitgangspunt budget	Bedrag per m ² bvo (prijspeil juli 2019)
Instandhouding	Schoolbestuur		MI-vergoeding	
Nieuwbouw	Gemeente	> 40 jaar	Kwaliteitsniveau BENG	€ 2.450 100% * € 2.450
Renovatie	Gemeente Schoolbestuur	> 40 jaar	70% kwaliteitsniveau BENG	€ 1.715 70% * € 2.450
		20 - 40 jaar	50% - 70% kwaliteitsniveau BENG	€ 1.225 - € 1.715 50% - 70% * € 2.450
		10 - 20 jaar	30% - 50% kwaliteitsniveau BENG	€ 735 - € 1.225 30% - 50% * € 2.450
		< 10 jaar	10% - 30 % kwaliteitsniveau BENG	€ 245 - € 735 10% - 30% * € 2.450
Afstoten	Schoolbestuur	-	-	

- Het schoolbestuur draagt aan renovatie bij vanuit onderstaande mogelijkheden, waarbij de totale benodigde bijdrage van de schoolbesturen afhankelijk is van concrete bouwplannen (om te streven naar nul-op-de-meter) minus de bijdrage van de gemeente:
 - De onderhoudscomponent van de materiële instandhoudingsvergoeding (ook wel de MI-vergoeding). De bijdrage is afhankelijk van de werkelijk benodigde investering, die op basis van concrete bouwplannen moet worden bepaald. De insteek is dat schoolbesturen met goed onderhouden schoolgebouwen naar verwachting minder of niet hoeven bij te dragen en/of meer met het beschikbare budget kunnen realiseren;
 - Toekomstig exploitatievoordeel: Het vooruithalen en contant maken van investeringen in het gebouw die ten gunste komen van de exploitatie. Deze uitgespaarde kosten kunnen worden ingezet bij de initiële investering. Dit relateert aan de businesscase;
 - Exploitatievoordeel t.a.v. afbouwen onderhoud: Vanaf 5 jaar voor het beoogde renovatiejaar van een schoolgebouw worden geen onderhoudsinvesteringen meer gedaan anders dan het strikt noodzakelijke. Het uitgespaarde bedrag wordt in de toekomstige huisvesting ingezet om exploitatiegerichte investeringen te doen die kunnen worden terugverdiend.

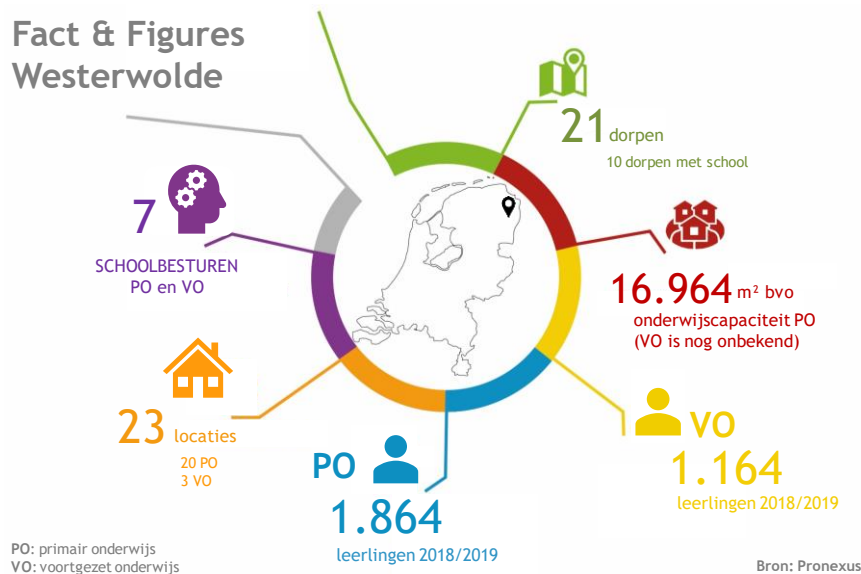
³ Genoemde investeringsbedragen zijn gemiddelden. Investeringsbedragen zijn per project afhankelijk van het type onderwijs (PO, SBO, PrO, VO), omvang, locatie (bijvoorbeeld specifieke eisen vanuit stedenbouw/beeld- en kwaliteitsplan) en van de heersende conjunctuur.

3. Onderwijshuisvesting Westerwolde

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de huidige en toekomstige onderwijshuisvesting van de gemeente Westerwolde beschreven.

In onderstaande infographic worden de feiten met betrekking tot de huidige onderwijshuisvesting weergegeven. Alle onderwijsgebouwen zijn op basis van diverse kenmerken in kaart gebracht middels factsheets (zie bijlage 1). Deze factsheets geven op uniforme wijze inzicht in de kenmerken en prestaties van schoolgebouwen en bestaan uit de volgende onderdelen: algemene bouwgegevens, kwaliteit, vraag en aanbod (prognose versus capaciteit) en financiën.

3.1.1 Toelichting conditiemeting

Bij alle schoolgebouwen van het primair onderwijs is, met uitzondering van de scholen van Primenius, een NEN 2767 conditiemeting uitgevoerd. De staat van onderhoud, binnenklimaat, functionaliteit en duurzaamheid zijn in kaart gebracht. Voor de scholen van Primenius zijn de door Onderwijsbureau Meppel aangeleverde gegevens gebruikt. De schouwrapportages zijn gedeeld met de gemeente en schoolbesturen. De samenvatting van de beoordeling is opgenomen in de kansenkaarten (zie toelichting kansenkaarten, paragraaf 3.1.3). In bijlage 2 is een overzicht van alle scholen opgenomen.

Staat van onderhoud

Op basis van NEN 2767 (conditiemeting gebouwen) is de onderhoudstoestand van de schoolgebouwen inclusief technische installaties geschouwd en is de intensiteit en omvang van de aangetroffen gebreken in kaart gebracht. Op basis van het aantal en de intensiteit van de gebreken is een oordeel gegeven over de onderhoudstoestand van elk schoolgebouw. Wanneer veel gebreken zijn aangetroffen, geeft dit score ROOD. Indien geen of een beperkt aantal gebreken zijn aangetroffen, geeft dit score GROEN.

Binnenklimaat

Tijdens de schouw is in kaart gebracht op welke manier de schoollokalen en sanitaire groepen worden geventileerd. Op basis van het ventilatiesysteem is een oordeel gegeven over het binnenklimaat. Uitsluitend natuurlijke ventilatie scoort ROOD. Mechanische balansventilatie met ruimteafhankelijk in te stellen temperatuur en CO₂ detectie en/of topkoeling in de zomer geeft een GROENE score.

Functionaliteit

Van elk schoolgebouw is gekeken in welke mate de school mee kan veranderen met een ander onderwijssysteem of een stijgend aantal leerlingen. Een schoolgebouw met een matige flexibiliteit waar tevens uitbreiding lastig te realiseren is geeft een score ROOD. Een zeer flexibel schoolgebouw dat makkelijk aan te passen is aan het aantal leerlingen en onderwijsmethode geeft een score GROEN.

Duurzaamheid

Reductie van CO₂-uitstoot en verlaging van energielasten beginnen steeds belangrijker te worden. Om de prestatie van de schoolgebouwen op dit vlak te beoordelen is de duurzaamheid van de scholen in kaart gebracht. Een niet of nauwelijks geïsoleerde buitenschil, verouderde verlichting en een laag rendement warmteopwekking geeft een score ROOD. Een schoolgebouw met een zeer goed geïsoleerde buitenschil, energiezuinige verlichting, warmteopwekking hoog rendement (HR107) en/of WKO-installatie en toegepaste PV-panelen scoort GROEN.

3.1.2 Toelichting leerlingenprognose

Ten behoeve van het onderwijsbeleid op gemeentelijk niveau is voor de gemeente Westerwolde door Pronexus een prognose opgesteld van leerlingenaantallen in het primair en voortgezet onderwijs voor de periode 2019 t/m 2039. In de ramingen van leerlingenaantallen zijn 2 ontwikkelingen verwerkt. Dit zijn:

1. de trends in de omvang van de basisgeneratie in de afzonderlijke gebieden van de gemeente Westerwolde;
2. de schoolkeuze.

Bij de opzet van de prognoses zijn cijfers verwerkt met een uitsplitsing van leerlingen naar herkomstgebied. Een overzicht van de leerlingenprognoses is opgenomen in bijlage 3. De leerlingenontwikkeling is verwerkt in de kansenskaarten en is als uitgangspunt gehanteerd voor de huisvestingsscenario's. Schoolbesturen geven aan zich niet te herkennen in de sterke daling van de leerlingenaantallen op lange termijn. Afgesproken is daarom om bij de uitwerking van scenario's, naast de leerlingenprognose, tevens de actuele leerlingenontwikkeling te betrekken en op basis daarvan te bepalen welke omvang passend is voor de betreffende school ('lokaal maatwerk').

3.1.3 Toelichting kansenskaarten

Aan de hand van alle verzamelde gegevens, die verwerkt zijn in factsheets, is per dorp een kansenkaart van de huidige situatie gemaakt. Gemeente en schoolbesturen hebben de kansenskaarten gezamenlijk vastgesteld. De kansenskaarten geven een integraal en overzichtelijk beeld van de huidige situatie en mogelijke knelpunten. Het biedt het eerste vertrekpunt voor een toekomstperspectief per locatie op dorpsniveau. Bij het primair onderwijs kijken we naar kansenskaarten op dorpsniveau. Voor het voortgezet onderwijs geldt (minstens) de gehele gemeente Westerwolde als regio. Ieder schoolgebouw is in de kansenkaart beoordeeld op de volgende aspecten: Technische staat, functionaliteit, binnenklimaat, onderhoudslasten, energielasten en vraag en aanbod. Een nadere toelichting op deze aspecten is opgenomen in de leeswijzer in bijlage 1 'Factsheets en leeswijzer'.

De kleuren in de kansenskaarten geven de noodzaak tot ingrijpen weer. **Rood** geeft directe aanleiding voor het ontwikkelen van een huisvestingsscenario (0 - 5 jaar). **Oranje** geeft op korte termijn aanleiding voor het ontwikkelen van een huisvestingsscenario (6 - 15 jaar). **Groen** geeft aan dat er op dit moment geen aanleiding is voor de aanpassing van een huisvestingsscenario (> 15 jaar). De kleur **grijs** duidt ontbrekende informatie aan.

Prioritering Huisvestingsplan

Fase 1: 0 tot en met 5 jaar	
Fase 2: 6 tot en met 15 jaar	
Fase 3: 16 jaar en verder	

De gebouwen zijn vanuit meerdere perspectieven beoordeeld:

1. Informatie vanuit gemeente en schoolbesturen vanuit een vragenlijst (weergegeven in kolom 'SB');
2. Een uniforme beoordeling van alle locaties op basis van een NEN 2767 conditiemeting (weergegeven in kolom 'Meting').

3.2 PO – Bellingwolde

In het dorp Bellingwolde zijn 3 scholen gehuisvest: OBS Oosterschool, OBS Westerschool en CBS De Wegwijzer. In Bellingwolde is ook Dollard College gevestigd; deze wordt behandeld in paragraaf 3.12.

OBS Oosterschool

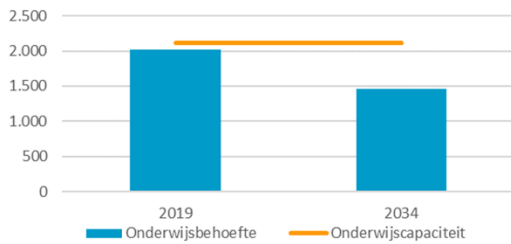
Op OBS Oosterschool wordt meertalig onderwijs geboden. Het gebouw stamt uit 1981. De kwaliteit van het gebouw is ondermaats. Ook is er sprake van ruimteoverschot in het gebouw. Er is aanleiding voor de ontwikkeling van een huisvestingsscenario.

OBS Westerschool

OBS Westerschool stamt uit 1925. In 2015 heeft een fusie plaatsgevonden tussen OBS Westerschool en de Rhederbrugschool. Na de fusie is de Rhederbrugschool gesloten. Sinds ingebruikname heeft geen renovatie plaatsgevonden. Dit maakt de kwaliteit van het gebouw ondermaats. Daarnaast is er sprake van ruimtetekort (op basis van de prognose tot omstreeks 2024). Dit ruimtetekort wordt opgevangen in een ruimte in het naastgelegen gebouw van Dollard College. Het ruimtetekort en de ondermaatse onderhoudsstaat van het gebouw geeft aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

CBS De Wegwijzer

Het gebouw van CBS De Wegwijzer heeft 1964 als initieel bouwjaar en is in 2003 en 2005 uitgebreid. De staat van het gebouw is ondermaats, wel is het gebouw door aanpassingen functioneel te maken. Het gebouw heeft een ruimteoverschot. Het ruimteoverschot en de ondermaatse onderhoudsstaat geeft aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

Figuur 1 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

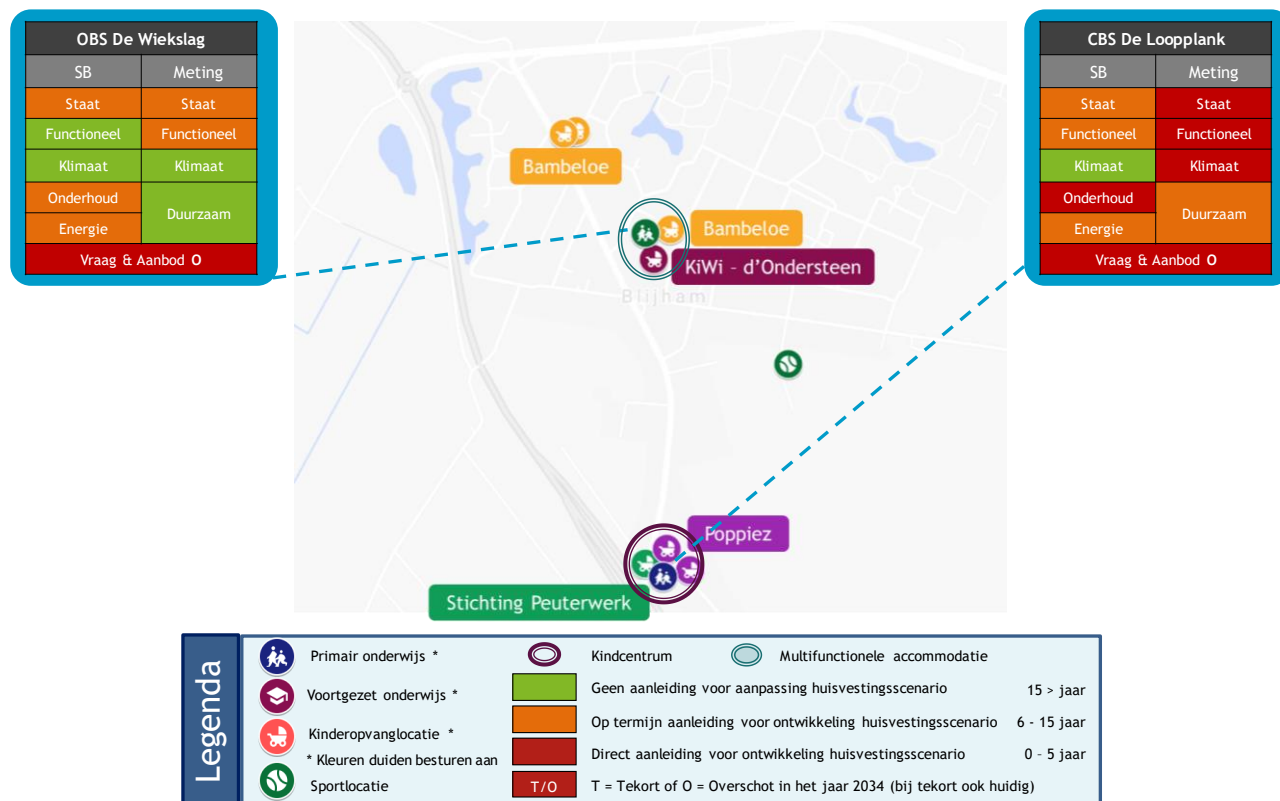
Denkrichting scenario's

Onderzoek naar realisatie van een nieuw kindcentrum in de omgeving Dorpsplein. Aan het Dorpsplein zijn Partycentrum De Meet, het Dollard College en Verpleegcentrum Akkerheem gehuisvest. OBS Westerschool ligt ook in de directe nabijheid van het Dorpsplein, naast het Dollard College. Samen met de nabijgelegen voorzieningen kan het kindcentrum een campus vormen, waar verbindingen kunnen worden gemaakt tussen PO, kinderopvang, VO en wellicht sport, cultuur, ontmoeting en zorg, mogelijk in een juniorcollege voor 0 – 14 jaar. Bij dit onderzoek wordt de bouwkundige staat van Sporthal De Meet ook meegenomen.

Als uit onderzoek blijkt dat realisatie van een nieuw kindcentrum niet haalbaar is, dan wordt voor de afzonderlijke schoollocaties onderzocht op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de IKC-ontwikkeling en wordt ten behoeve van de instandhouding een afweging renovatie/nieuwbouw gemaakt.

3.3 PO – Blijham

In het dorp Blijham zijn 2 scholen gehuisvest: OBS De Wiekslag en CBS De Loopplank.

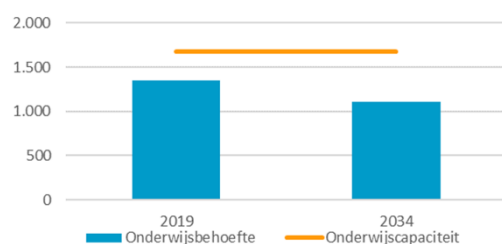

OBS De Wiekslag

OBS De Wiekslag is gevestigd in een MFA met een bibliotheek en een dorps huis (bouwjaar 1977). Het bestuur heeft de wens om opvang in te huizen en ziet veel kansen in een 'open' kindcentrum van Blijham. Er loopt een onderzoek gericht op de technische staat van de golvende/doorbuigende vloeren. Het ruimteoverschot en de onderhoudsstaat geven aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

CBS De Loopplank

Het gebouw van CBS De Loopplank stamt uit 1921 en is door de jaren heen uitgebreid, waarbij in 1982 een renovatie heeft plaatsgevonden. De overcapaciteit in het gebouw is momenteel opgevuld met kinderopvang. Het schoolbestuur staat open voor een dialoog over nauwere samenwerking met OBS De Wiekslag. Het ruimteoverschot en de onderhoudsstaat geven aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

Figuur 2 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

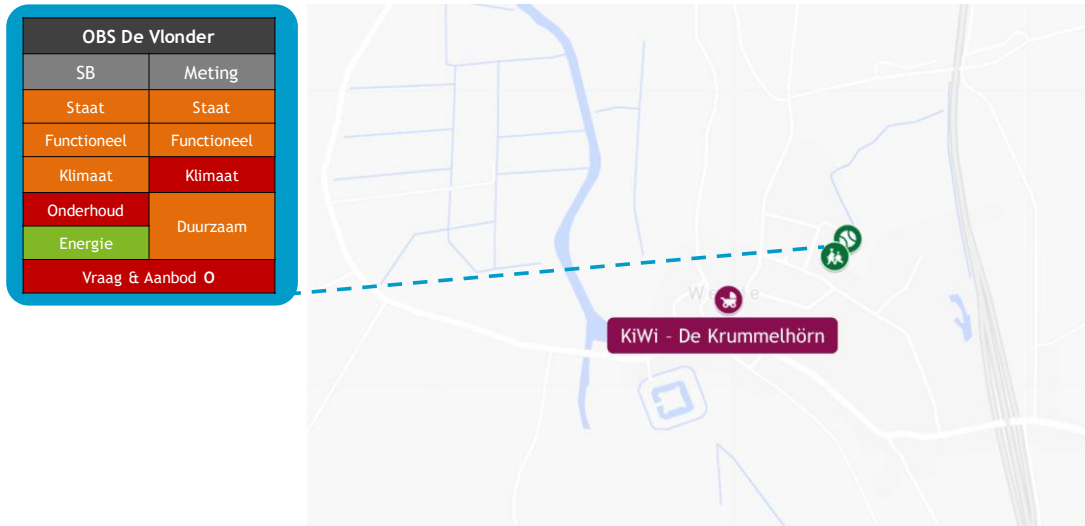
Denkrichting scenario's

Op korte termijn wordt een oplossing gerealiseerd voor de vloeren van OBS De Wiekslag.

Er wordt onderzoek uitgevoerd naar realisatie van een nieuw 'open' (dorps)kindcentrum in Blijham, met 2 scholen onder één dak en een opvangvoorziening. Als uit onderzoek blijkt dat realisatie van een nieuw kindcentrum niet haalbaar is, dan wordt voor de afzonderlijke schoollocaties onderzocht op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de IKC-ontwikkeling en wordt ten behoeve van de instandhouding voor CBS De Loopplank in het tijdvak 2020-2024 een afweging renovatie/nieuwbouw gemaakt. Voor OBS De Wiekslag vindt deze afweging plaats voor het tijdvak 2025-2029.

3.4 PO - Wedde

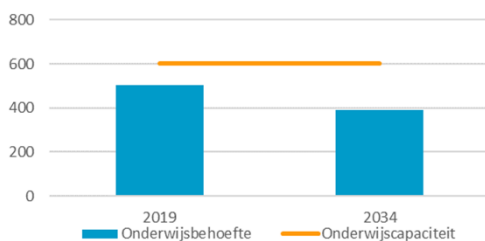
In het dorp Wedde is OBS De Vlinder gevestigd.

Legenda		Primair onderwijs *		Kindcentrum		Multifunctionele accommodatie
		Voortgezet onderwijs *		Geen aanleiding voor aanpassing huisvestingsscenario		15 > jaar
		Kinderopvanglocatie *		Op termijn aanleiding voor ontwikkeling huisvestingsscenario		6 - 15 jaar
	* Kleuren duiden besturen aan			Direct aanleiding voor ontwikkeling huisvestingsscenario		0 - 5 jaar
		Sportlocatie		T = Tekort of O = Overschot in het jaar 2034 (bij tekort ook huidige)		

OBS De Vlinder

Het schoolgebouw van OBS De Vlinder heeft het bouwjaar 1975. Zowel de beoordeling van het schoolbestuur als de conditiemeting laten zien dat de staat van het gebouw aandacht verdient. Ook wordt er gebruikgemaakt van een gymzaal die verouderd is. Het schoolbestuur heeft de wens om te groeien naar een multifunctioneel (kind)centrum. Het ruimteoverschot en de onderhoudsstaat geven aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

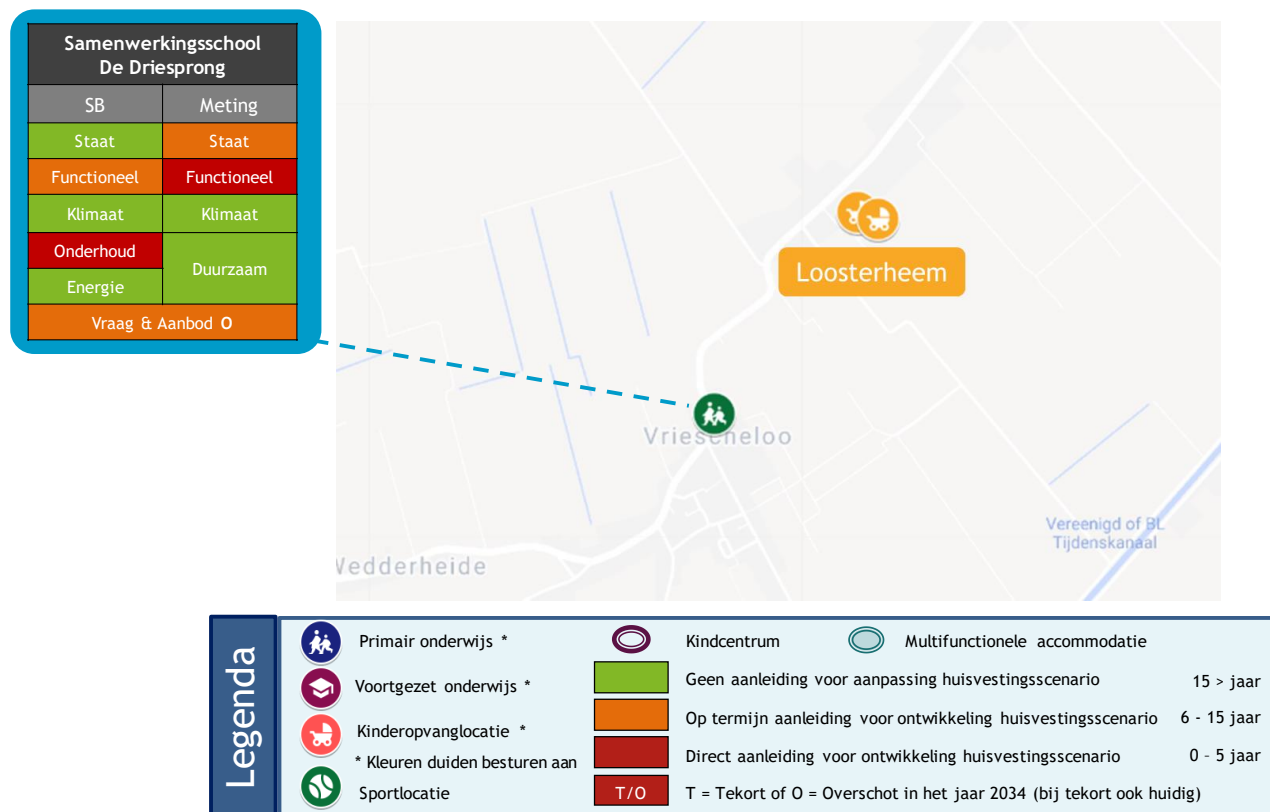
Figuur 3 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario

Oplossingsrichting OBS De Vlinder gericht op de onderhoudsstaat van het gebouw en het overschot. In het tijdvak 2025-2029 een integrale oplossing onderzoeken met het dorp Vriescheloo (gesprekken zijn reeds geweest gericht op één school tussen de dorpen in) en/of rekening houden met eventuele toekomstige ontwikkelingen in het dorp (zoals het gemeentehuis).

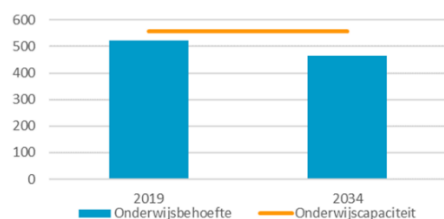
3.5 PO – Vriescheloo

In het dorp Vriescheloo is Samenwerkingsschool De Driesprong gevestigd.

Samenwerkingsschool De Driesprong

De Samenwerkingsschool De Driesprong is in 2017 gerenoveerd (bouwjaar 1975). De school heeft een regionale aantrekkingskracht vanwege de onderwijsvisie dat zich richt op gepersonaliseerd leren. De school heeft een aanvraag bij de gemeente ingediend gericht op IKC-ontwikkeling. Mogelijk kan de locatie voor peuteropvang in Veelerveen intrek nemen in de locatie van De Driesprong. Op termijn is aanleiding voor de ontwikkeling van een huisvestingsscenario gezien de onderhoudsstaat en functionaliteit van het gebouw.

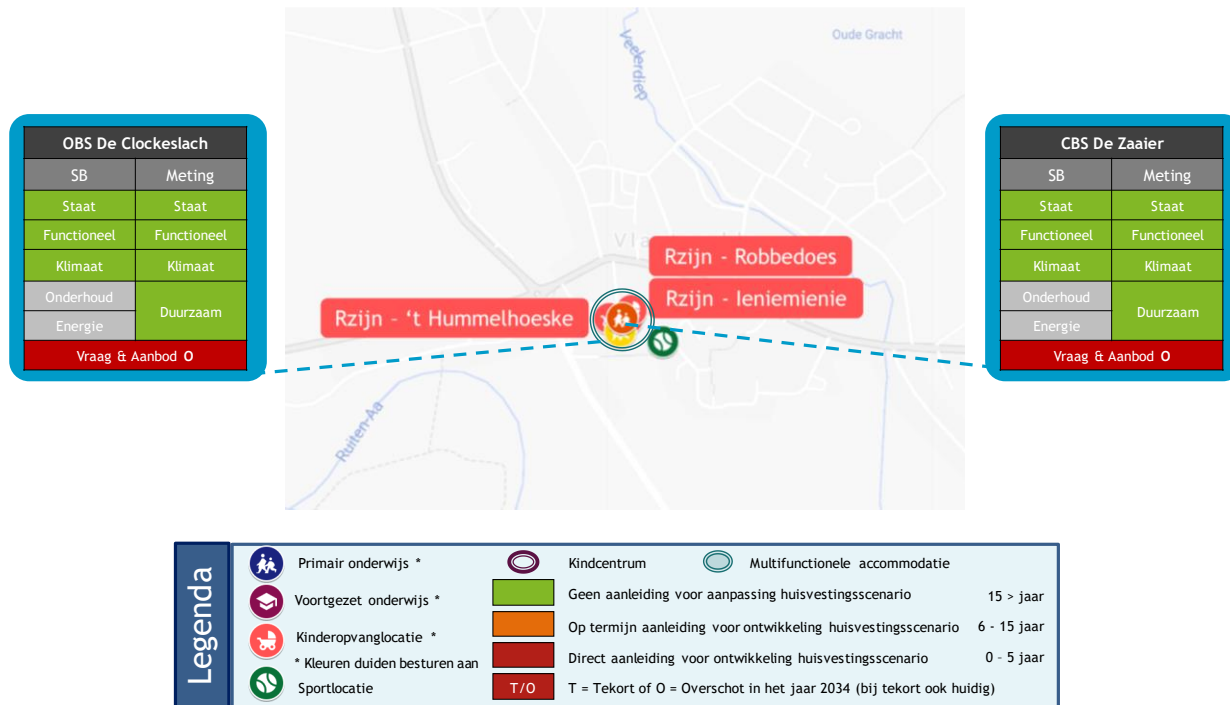
Figuur 4 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario's

Op korte termijn verbinding tussen onderwijs en opvang (IKC-vorming) onderzoeken. In tijdvak 2025-2029 een integrale oplossing onderzoeken voor de dorpen Wedde en Vriescheloo, zie denkrichting bij Wedde.

3.6 PO – Vlagtwedde

In het dorp Vlagtwedde zijn 2 scholen gehuisvest: OBS De Clockeslach en CBS De Zaaier in MFA 't Aambeeld. In het gebouw bevinden zich ook een kinderopvangpartner Stichting Rzijn en een peuteropvang.

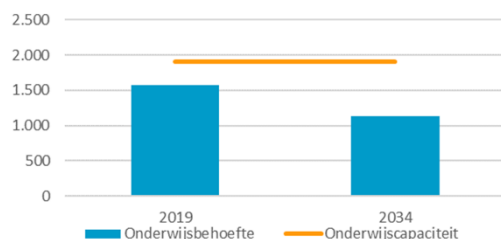

OBS De Clockeslach

OBS De Clockeslach zit sinds 2008 in een MFA. Het uitgangspunt was destijds 6 lokalen per school, maar door een daling in het leerlingenaantal heeft OBS De Clockeslach momenteel 5 lokalen in gebruik. De school heeft de potentie om weer naar 100 leerlingen te groeien, waardoor mogelijk weer 6 lokalen nodig zijn. De verwachting is dat de groei in pandig kan worden opgelost. De onderhoudsstaat van het gebouw is goed, recent zijn investeringen in het binnenklimaat gepleegd. Er is geen aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

CBS De Zaaier

CBS De Zaaier maakt momenteel gebruik van 7 lokalen in de MFA. De lokalen zijn eenvoudig tussen de scholen uitwisselbaar. De verwachting is dat het leerlingenaantal licht daalt en de ruimtebehoefte 6 lokalen en op (middel)lange termijn 5 lokalen is. Net als bij OBS De Clockeslach is er geen aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

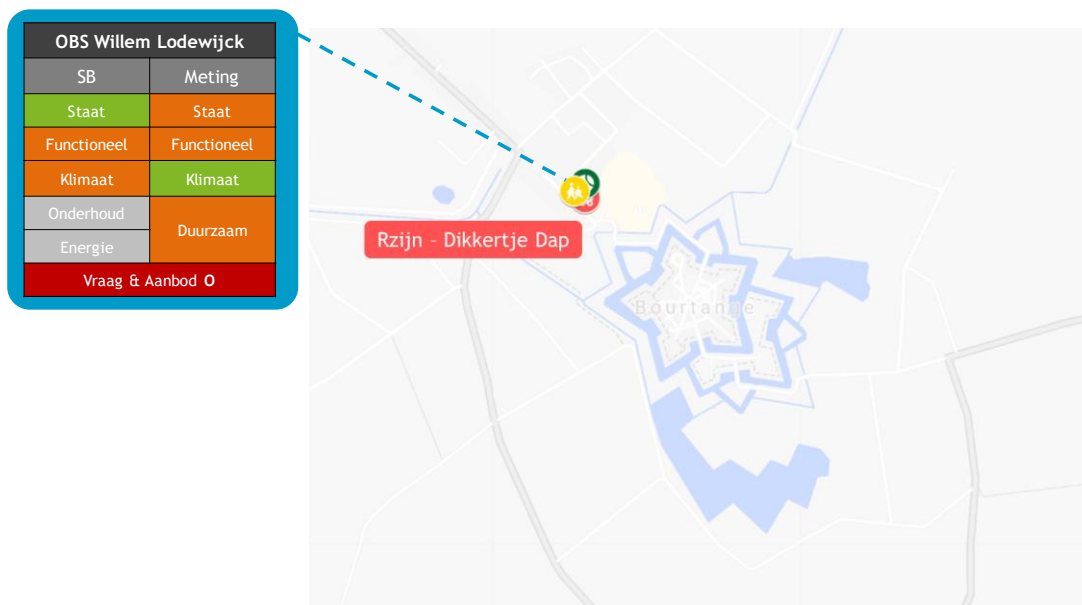
Figuur 5 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario

Aandachtspunt is de overcapaciteit op termijn. Momenteel zit de BSO-opvang in het jongerencentrum er naast; wellicht kan deze op termijn in de MFA worden gehuisvest.

3.7 PO – Bourtange

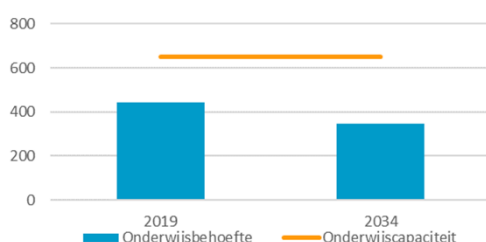
In het dorp Bourtange is OBS Willem Lodewijck gevestigd.

Legenda		Primair onderwijs *		Kindcentrum		Multifunctionele accommodatie
		Voortgezet onderwijs *			Geen aanleiding voor aanpassing huisvestingsscenario	15 > jaar
		Kinderopvanglocatie *		Op termijn aanleiding voor ontwikkeling huisvestingsscenario	6 - 15 jaar	
		* Kleuren duiden besturen aan		Direct aanleiding voor ontwikkeling huisvestingsscenario	0 - 5 jaar	
		Sportlocatie		T = Tekort of O = Overschot in het jaar 2034 (bij tekort ook huidige)		

OBS Willem Lodewijck

De school viert dit jaar haar 100-jarig jubileum (bouwjaar 1919). De onderhoudsstaat en de functionaliteit van het gebouw vragen op termijn om de formulering van een huisvestingsscenario. Aandachtspunt daarbij is dat er diverse bouwdeelen zijn uit 1919, 1971, 2004 en 2011. Het gebouw bestaat uit 4 lokalen en een inpandig gymlokaal. De leegstand in het gebouw is een aandachtspunt, waarbij kan worden gekeken naar het samenbrengen van kindgerelateerde functies binnen de schoolmuren.

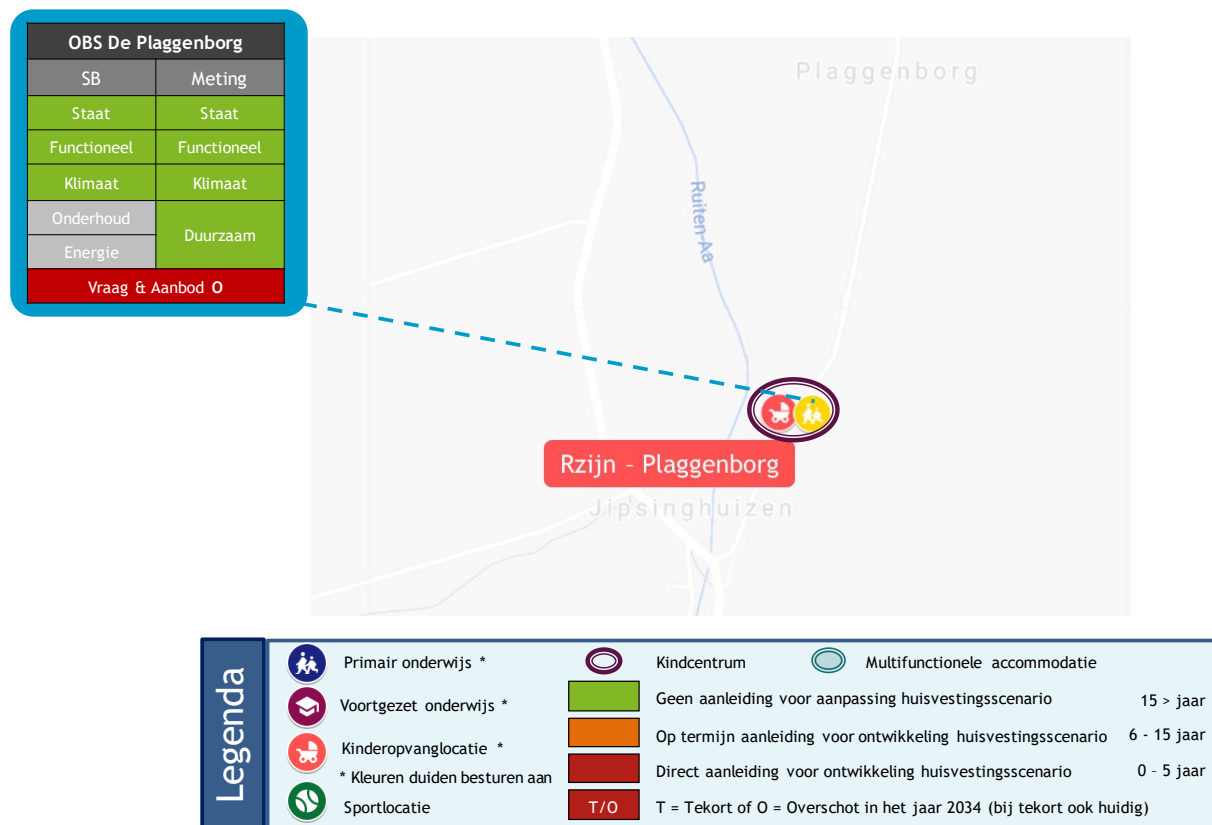
Figuur 6 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario

Aandachtspunt is de overcapaciteit. De wens is school en (peuter)opvang in één gebouw. Daarnaast kunnen naschoolse activiteiten worden aangeboden als een soort dorpshuisfunctie voor de basisschooljeugd.

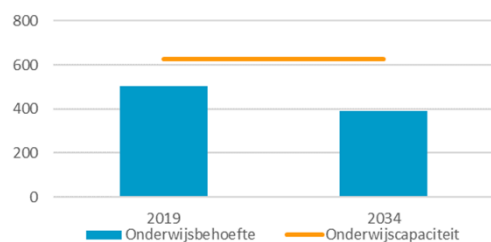
3.8 PO – Jipsinghuizen

In het dorp Jipsinghuizen is OBS De Plaggenborg gevestigd.

OBS De Plaggenborg

De kinderen van OBS De Plaggenborg zitten in een vrij nieuw gebouw uit 2011. Het gebouw is zelfvoorzienend. Het gebouw heeft 3 lokalen en een speellokaal. De school staat goed bekend en heeft een regionale functie (ook leerlingen vanuit Sellingen en Vlagtwedde). Er is geen aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

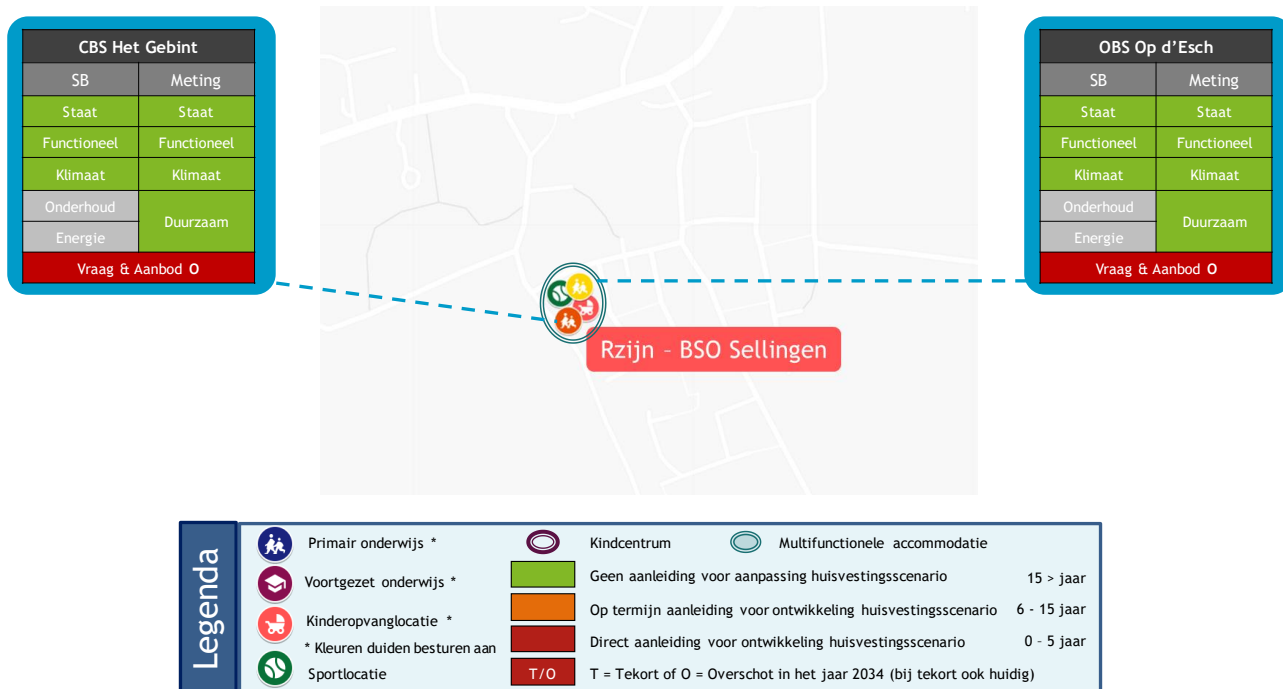
Figuur 7 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario

Aandachtspunt is de overcapaciteit. De school wil zich in de (nabije) toekomst nog meer profileren met het concept 'de groene school' (school en opvang hebben een regiofunctie). Mogelijk resulteert dit in groei van het leerlingenaantal. Daarnaast kan de school een dorpshuisfunctie vervullen.

3.9 PO – Sellingen

In het dorp Sellingen zijn 2 scholen gehuisvest: CBS Het Gebint en OBS Op d'Esch in MFA De Zuides.

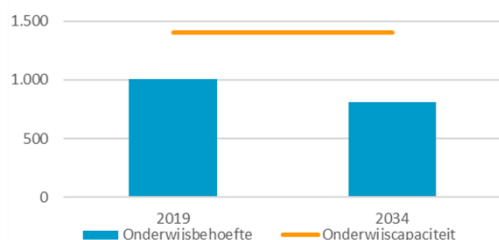

CBS Het Gebint

Sinds 2015 zit CSB Het Gebint in MFA De Zuides. De school heeft 3 van de 4 lokalen in gebruik en deelt het speellokaal met OBS Op d'Esch. Er is geen aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario. Wel verdient het binnenklimaat, de regelbaarheid, aandacht.

OBS Op d'Esch

OBS Op d'Esch heeft net als CBS Het Gebint 3 lokalen in gebruik. Ook hier geldt dat er geen aanleiding is tot de formulering van een huisvestingsscenario. Het gebouw is namelijk vrij nieuw, energieneutraal, de kwaliteit is hoog en de functionaliteit is uitstekend.

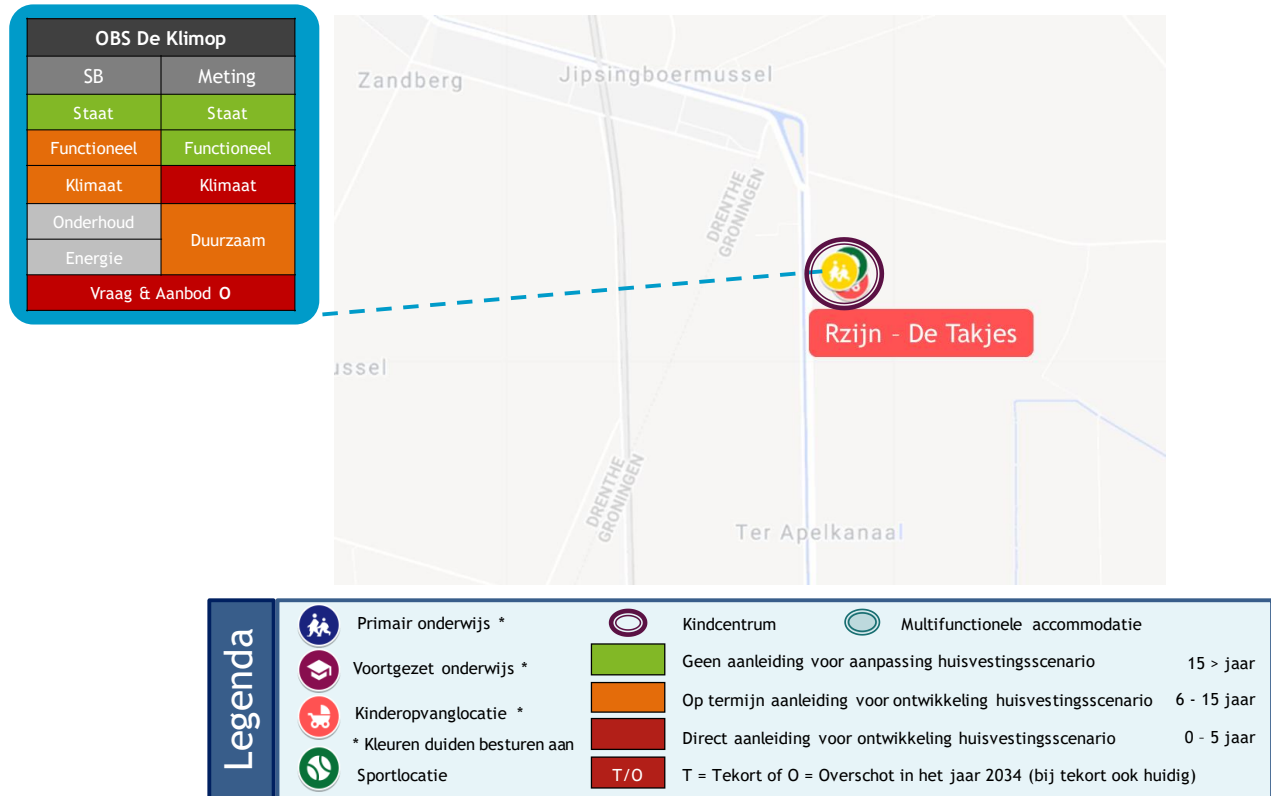
Figuur 8 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario

Aandachtspunt is de overcapaciteit op termijn. Op termijn kunnen functies worden toegevoegd in het MFC, zoals een doorgaande lijn van 0 – 12 jaar. Ook kan er worden gedacht aan verbinding met welzijn (jongeren – ouderen).

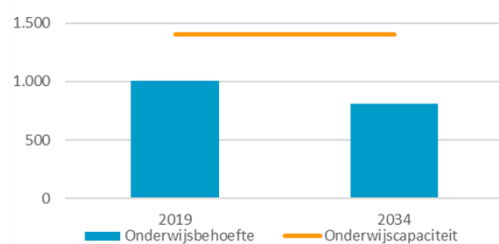
3.10 PO – Ter Apelkanaal

In het dorp Ter Apelkanaal is OBS De Klimop gevestigd.

OBS De Klimop

OBS De Klimop stamt uit 1980. De school is verouderd. De onderhoudsstaat en functionaliteit zijn goed, op klimaat en duurzaamheid wordt het gebouw matig tot slecht beoordeeld. Het gebouw heeft 4 lokalen en biedt onderdak aan een peuteropvang. De school heeft een nieuw onderwijsconcept, waarmee ze hoopt kinderen aan te trekken. Het gebouw heeft een ruimteoverschot. Naast het gebouw is een gymzaal die alleen door de school wordt gebruikt.

Figuur 9 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario

Vanwege bouwjaar oplossingsrichting OBS De Klimop gericht op verbetering van in ieder geval het binnenklimaat, duurzaamheid en een oplossing voor het ruimteoverschot.

3.11 PO – Ter Apel

In het dorp Ter Apel zijn 6 scholen gehuisvest: Interschool, RK Bonifatiusschool, RK H. Gerardusschool, Samenwerkingsschool Pork, OBS De Vlinder en CBS De Hoeksteen⁴. In Ter Apel is ook RSG Ter Apel gevestigd, welke wordt behandeld in paragraaf 3.12.

Interschool

De Interschool is door het COA gefinancierd en wordt gehuurd door OOW. De Interschool en OBS De Vlinder vallen onder hetzelfde BRIN-nummer. Op basis van informatie vanuit het bestuur en de directeurs is een onderverdeling gemaakt in leerlingen: Interschool 37% en OBS De Vlinder 63%. Gezien de staat van het gebouw is de formulering van een huisvestingsscenario niet benodigd.

RK Bonifatiusschool

De RK Bonifatiusschool stamt uit 1978 en is in 2009 uitgebreid. Voor het schoolbestuur geeft de algehele onderhoudsstaat van het gebouw aanleiding voor een ingreep. In de conditiemeting wordt alleen het klimaat als 'matig' beoordeeld; de door het schoolbestuur aangeleverde schouwrapportages geven op basis van de onderhoudsstaat geen aanleiding voor ingrepen (het gebouw is de komende 15 jaar goed in stand te houden zonder renovatie). Daarnaast ervaart het schoolbestuur de functionaliteit ondermaats; de conditiemeting laat zien dat het gebouw onderwijskundig wel functioneel te maken is en beoordeelt dit aspect daarom als 'goed'. De school heeft enkel glas, waardoor het aspect 'duurzaamheid' als matig is

⁴ CBS De Hoeksteen heeft per 1 augustus 2019 haar naam gewijzigd in CBS De Verrekijker. In dit IHP wordt nog de naam CBS De Hoeksteen gebruikt.

beoordeeld. De mechanische ventilatie is niet toegepast in de groepsruimten, waardoor het klimaat niet functioneel is volgens de huidige normen. In het gebouw is een ruimteoverschot.

Het ruimteoverschot, de algehele staat van het gebouw met betrekking tot klimaat en duurzaamheid en de kansen voor het realiseren van een gezamenlijk scenario met Samenwerkingsschool Pork geven aanleiding voor het formuleren van een huisvestingsscenario.

RK H. Gerardusschool

De RK H. Gerardusschool ligt buiten de kern van Ter Apel. Het school stamt uit 1959 en is in diverse jaren uitgebreid. Ook heeft een renovatie plaatsgevonden, dit jaartal is onbekend. Momenteel ervaart de school bouwtechnische problemen die op korte termijn worden opgelost. Het klimaat van het gebouw verdient aandacht. In het gebouw is ruimteoverschot, het bestuur geeft aan dat de wens is tot IKC-vorming van 0 tot 12-jarigen. Deze IKC-vorming kan wellicht (een deel van) het capaciteitsoverschot oplossen.

Samenwerkingsschool Pork

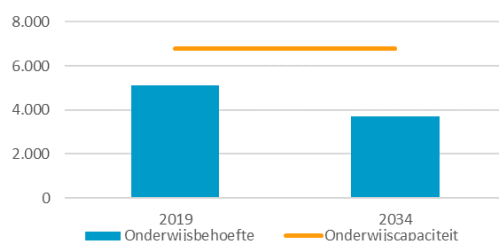
Samenwerkingsschool Pork stamt uit 1981 en is in 1990 en 2003 uitgebreid. De school(naam) is ontstaan vanuit de samenwerking tussen protestanten en rooms-katholiek. Het schoolgebouw is bouwkundig en functioneel ondermaats. Ook verdient het (huidige) ruimtetekort aandacht: de school heeft in 2019 een normatief ruimtetekort van 212 m² bvo, de komende jaren neemt dit tekort op basis van de leerlingenprognose af naar 0 m² bvo in 2027. Gezien de onderhoudsstaat en het ruimtetekort is de formulering van een huisvestingsscenario benodigd. Gezien het, vooralsnog, tijdelijke karakter van de leegstand is een permanente uitbreiding geen realistisch scenario. Wellicht kan een oplossing worden gevonden in (tijdelijk) medegebruik van leegstand elders, zoals in de Bonifatiuschool of in het Kindcentrum), een interne verbouwing gericht op unitonderwijs en/of onderzoek naar een gezamenlijke oplossingsrichting voor Samenwerkingsschool Pork en RK Bonifatiuschool gericht op 2 scholen onder één dak met behoud van ieders eigenheid.

OBS De Vlinder

OBS De Vlinder zit in een vrij nieuw gebouw van 2007. Naast het gebouw staan 2 noodlokalen (156 m²). Op basis van de prognose wordt verwacht dat in 2025 de school passend is gehuisvest. Vanwege de verwachte krimp is destijds een bewuste keuze gemaakt om 2 noodlokalen naast de permanente bouw te plaatsen. Door de rondingen in het gebouw laat de functionaliteit te wensen over. Het gymlokaal is een goed en functioneel lokaal, het is 7 meter hoog en wordt door meerdere scholen gebruikt. Het schoolbestuur wenst de ontwikkeling van een IKC middels het aanbod van kinderopvang door Stichting Rzijn. Rzijn is gehuisvest in het tegenover de school gelegen Kindercentrum.

CBS De Hoeksteen

De kinderen van CBS De Hoeksteen krijgen les in een gebouw uit 1963. Eerder heeft in dit gebouw voortgezet onderwijs gehuisvest. Het gebouw is een traditionele gangenschool en is in 1989 gerenoveerd. De onderhoudsstaat, functionaliteit en het ruimteoverschot in het gebouw verdienen aandacht. Vanaf volgend schooljaar wordt een lokaal ingezet voor peuteropvang. Voor het gebouw van CBS De Hoeksteen is de formulering van een huisvestingsscenario noodzakelijk.

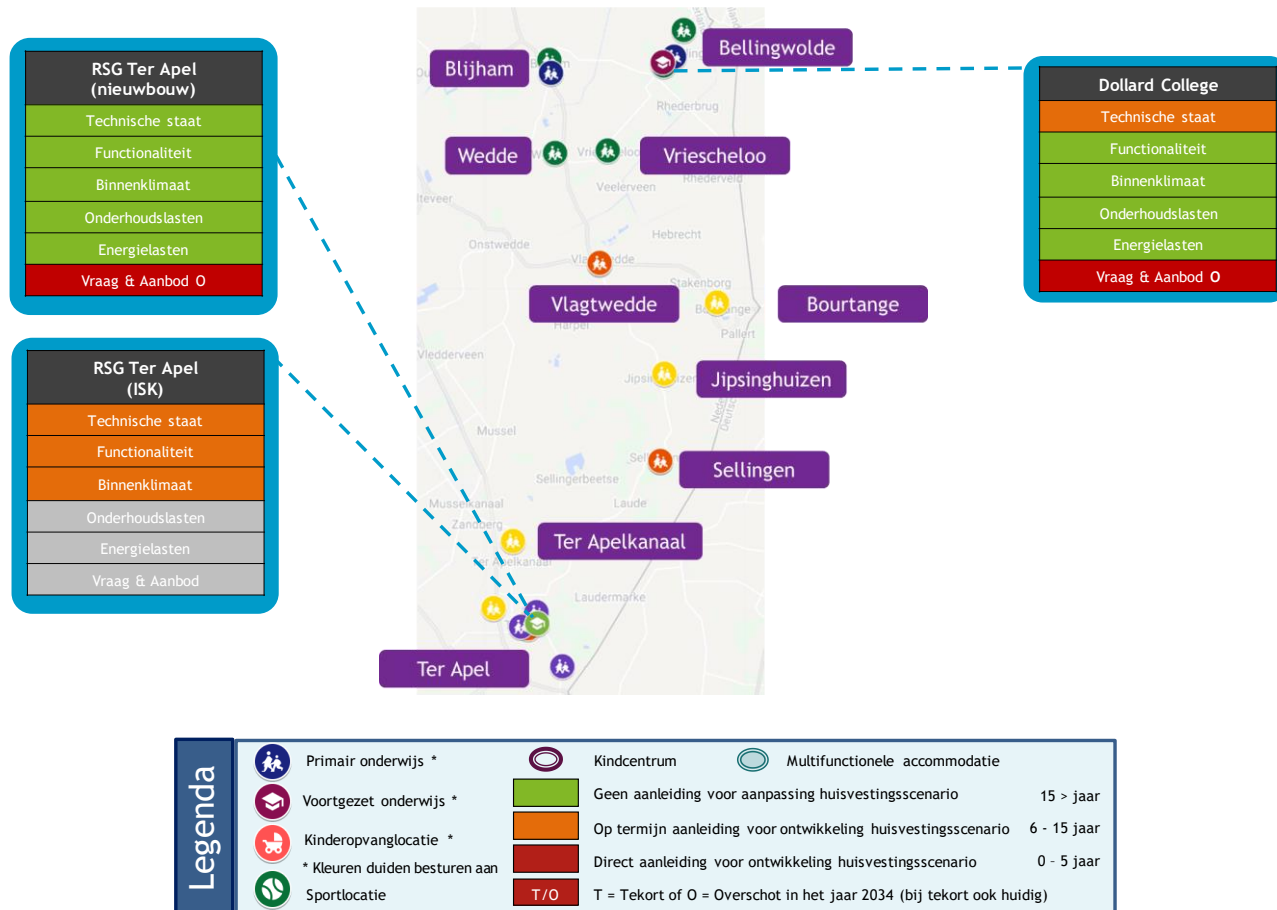
Figuur 10 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario's

- Oplossingsrichting CBS De Hoeksteen gericht op de onderhoudsstaat van het gebouw en het ruimteoverschot (rekening houdende met leerlingenontwikkeling);
- Gezamenlijke oplossingsrichting voor Samenwerkingsschool Pork en RK Bonifatiussschool (ook gezien capaciteit) gericht op scholen onder één dak met behoud van ieders eigenheid (IKC-vorming, één bestuur Primenius, met ruimte voor diverse denominaties vanuit de samenwerkingsschool);
- Oplossingsrichting RK H. Gerardusschool gericht op binnenklimaat en overcapaciteit. De wens van het schoolbestuur richt zich op IKC-vorming;
- Het onderzoeken van de effecten van bovenstaande denkrichtingen op de bezetting/benodigde capaciteit van het bestaande kinderopvangcentrum (Stichting Rzijn).

3.12 VO – Gemeente Westerwolde

In de gemeente Westerwolde zijn 3 VO-locaties, namelijk RSG Ter Apel, de ISK-locatie van RSG Ter Apel en Dollard College.

RSG Ter Apel

Voor de locatie RSG Ter Apel is reeds nieuwbouw/renovatie in de kansenkaart opgenomen. De verwachting is dat de nieuwbouw in juli 2020 gereed is en de renovatie van het monumentale (bouwjaar 1924) bouwdeel in 2021. Door deze ingrepen wordt ervan uitgegaan dat er geen aanleiding is voor de formulering van een huisvestingsscenario op korte of middellange termijn. Wel laat de kansenkaart een overschot zien in de ruimten die het RSG tot haar beschikking heeft. In de nieuwbouw/renovatieplannen wordt rekening gehouden met 1.000 leerlingen, terwijl de prognose van Pronexus op termijn, in 2039, 681 leerlingen laat zien (dit is inclusief de ISK-leerlingen die onder het BRIN-nummer van RSG Ter Apel vallen). De school verwacht dat het leerlingenaantal minder snel daalt dan de leerlingenprognose aangeeft, onder andere door de (toegenomen) belangstelling van leerlingen uit de regio.

RSG Ter Apel (ISK)

RSG Ter Apel verzorgt in de Internationale SchakelKlas (ISK) eerste-opvangonderwijs aan leerlingen van allochtone afkomst van 12 tot 18 jaar. Het ISK heeft zijn intrek genomen in een voormalige basisschool waarin het COA aanpassingen heeft gepleegd. Per maand heeft het ISK tussen de 75 en 85 leerlingen; op jaarbasis is dit omstreeks 250 leerlingen. Het gebouw heeft 5 lokalen en een overblijfruimte. Vanwege de diverse culturen wordt een groepsgrootte van 15 leerlingen gehanteerd. Ook staan op het terrein 2 (afgeschreven) units die het ISK van het COA heeft gekregen. Het gebouw stamt uit de jaren '50/'60. Het schoolbestuur geeft aan dat

de technische staat ondermaats is (enkelglas, tocht, verrotte kozijnen) alsook het binnenklimaat (te warm, te droog). Ook wordt aangegeven dat de functionaliteit van het gebouw niet aansluit bij de wensen van de doelgroep. De ligging is gunstig, dichtbij een bushalte. Wel zijn de leerlingen relatief veel tijd kwijt om naar de gymaccommodatie te gaan aan de Kapelweg.

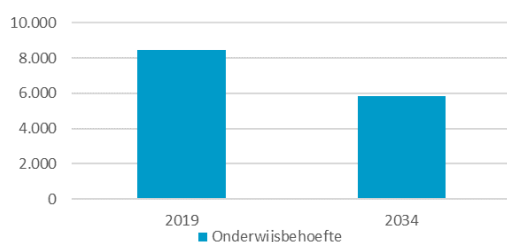
De school geeft de voorkeur aan huisvesting in een gebouw dat functioneel beter is toegerust op de behoefte van haar doelgroep: minder lokalen, meer praktijkgerichte ruimten en meer 'bewegingsruimte' zodat onrust in de voortdurend wisselende groep wordt voorkomen. Een dergelijke voorziening kan wellicht worden gecombineerd met een multifunctioneel educatief centrum, met een aanbod voor 20 – 25-jarigen, jongvolwassenen, als een soort avondschool.

Voor de toekomstige huisvesting van de ISK zijn de volgende huisvestingsscenario's denkbaar:

- Renovatie huidige locatie. Met een conditiemeting kan de staat van het gebouw worden beoordeeld. Vervolgens moet worden vastgesteld in hoeverre door renovatie bouwkundig, bouwfysisch (o.a. klimaat) en functioneel de gewenste huisvesting kan worden gerealiseerd;
- Verhuizen naar een andere onderwijslocatie. Daarbij kan zowel worden gedacht aan medegebruik van leegstand (de normatieve leegstand in de Bonifatiuschool komt nagenoeg overeen met de huidige ruimtebehoefte van de ISK) of het in gebruik nemen van een schoolgebouw die vrijkomt door uitvoering van een huisvestingsscenario (afhankelijk van uitkomsten onderzoek en leerlingenontwikkeling ISK: CBS De Hoeksteen, Pork of Bonifatiuschool). De schooldirectie geeft aan, gezien de leeftijdsgroep, geen voorkeur te hebben voor het 'inhuizen' bij een basisschool;
- Verhuizen naar een andere geschikte locatie, niet zijnde een onderwijslocatie. Gezien de functionele wensen van de school kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het geschikt maken van een leegstand-bedrijfspan.

Dollard College

Het Dollard College trekt door een nieuw onderwijsconcept (Kunskapsskolan) meer leerlingen aan. Dit onderwijsconcept richt zich op gepersonaliseerd leren. Het schoolbestuur verwacht komend schooljaar omstreeks 160 leerlingen. Het gebouw stamt uit 1956 en is uitgebreid in de jaren 1976 en 2006. In 2000 heeft het gebouw een opknapbeurt gehad. Deze opknapbeurt richt zich op de binnenzijde van het pand en een hal is toegevoegd. Deze opknapbeurt wordt niet aangemerkt als 'renovatie'. Het gebouw heeft een ruimteoverschot. Momenteel gebruikt OBS Westerschool één lokaal in het Dollard College, vanwege ruimtegebrek bij deze schoollocatie. Dollard College heeft de wens om intensiever te gaan samenwerken met het primair onderwijs. Op termijn geven de technische staat en het ruimteoverschot aanleiding voor de formulering van een huisvestingsscenario.

Figuur 11 Onderwijsbehoefte versus -capaciteit in vierkante meters in 2019 en 2034

Denkrichting scenario's

- Haalbaarheidsonderzoek toekomstige huisvesting ISK;
- Samenwerking Dollard College met primair onderwijs onderzoeken, mede i.r.t. realisatie van een nieuw onderwijscentrum bij De Meet. De verbinding tussen PO en VO wordt binnen de campus De Meet gezocht, mogelijk in een juniorcollege voor 0 – 14 jaar.

3.13 Samenvatting onderwijshuisvesting

Onderstaand overzicht geeft per schoollocatie weer welke visiethema('s) van toepassing is/zijn i.r.t. de in het IHP voorgestelde oplossingsrichting(en). Ook de prioritering wordt in de tabel weergegeven. Voor de prioritering geldt de volgende legenda:

! = visie-thema behoeft aandacht in scenario

★ = uitvoering in tijdvak 2020 – 2024 ★ = uitvoering in tijdvak 2025 – 2029 ★ = uitvoering in tijdvak > 2030

	Kwaliteit	Vraag & aanbod	IKC-vorming	Prioritering
Bellingwolde				
OBS Oosterschool	!	!		★
OBS Westerschool	!	!	!	★
CBS De Wegwijzer	!	!	!	★
Blijham				
OBS De Wiekslag	!	!	!	★
CBS De Loopplank		!	!	★
Wedde				
OBS De Vlinder	!	!	!	★
Vriescheloo				
Samenwerkingsschool De Driesprong	!	!	!	★
Vlagtwedde				
OBS De Clockeslach		!		★
CBS De Zaaier		!		★
Bourtange				
OBS Willem Lodewijck	!	!	!	★
Jipsinghuizen				
OBS De Plaggenborg		!		★
Sellingen				
CBS Het Gebint		!		★
OBS Op d'Esch		!		★
Ter Apelkanaal				
OBS De Klimop	!	!	!	★
Ter Apel				
Interschool		!		★
RK Bonifatiuschool	!	!	!	★
RK H. Gerardusschool	!	!	!	★
Samenwerkingsschool Pork		!	!	★
OBS De Vlinder		!	!	★
CBS De Hoeksteen		!	!	★
Gemeente Westerwolde				
RSG Ter Apel (nieuwbouw)		!	-	★
RSG Ter Apel (ISK)	!		-	★
Dollard College	!	!	-	★

3.13.1 Overzicht prioritering

De **rode ster** geeft directe aanleiding tot het ontwikkelen van een huisvestingsscenario (0 - 5 jaar). De **oranje ster** geeft op middellange termijn aanleiding tot het ontwikkelen van een huisvestingsscenario (6 - 15 jaar). De **groene ster** geeft aan dat er op dit moment geen aanleiding is voor de aanpassing van een huisvestings-scenario (> 15 jaar).

4. Bewegingsonderwijs

4.1 Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van ruimten voor bewegingsonderwijs. Deze verantwoordelijkheid houdt in dat er voldoende ruimte beschikbaar is en de kwaliteit van de gebouwen op peil is. In dit hoofdstuk is in beeld gebracht welke sportaccommodaties de scholen op dit moment gebruiken voor hun bewegingsonderwijs. Op basis van de leerlingenprognose is de huidige en toekomstige behoefte vergeleken met het beschikbare aanbod. Tot slot zijn oplossingsrichtingen geformuleerd voor optimalisatie van de accommodaties voor bewegingsonderwijs.

4.2 Analyse vraag & aanbod

Om een analyse van het bewegingsonderwijs te maken is per dorp gekeken naar het aanbod (uitgedrukt in klokuren gym op basis van het aantal beschikbare zaaldelen). In de onderwijshuisvestingsverordening is bepaald dat voor het PO de normatieve capaciteit 26 klokuren per zaal(deel) bedraagt. Voor het VO is de normatieve capaciteit 40 klokuren per zaal(deel). De normatieve behoefte aan klokuren is berekend op basis van de leerlingenprognoses (Pronexus) van het PO en VO (huidige behoefte schooljaar 2019-2020 en toekomstige behoefte schooljaar 2034-2035). Op de volgende pagina is een overzicht per dorp opgenomen. Het gebruik van sportvoorzieningen door verenigingen is niet in het overzicht meegenomen, omdat deze behoefte buiten de scope van dit IHP valt.

Het bewegingsonderwijs is de laatste jaren in ontwikkeling. Vanuit het Rijk wordt gesproken om, in het primair onderwijs, wekelijks 3 klokuren in plaats van 1,5 klokuren bewegingsonderwijs per school verplicht te stellen. Dit zou een verdubbeling van de bewegingsbehoefte tot gevolg hebben en heeft grote gevolgen voor de benodigde capaciteit aan zaaldelen. Deze mogelijke ontwikkeling in het bewegingsonderwijs is in de vergelijking tussen de vraag en het aanbod niet meegenomen. Door vrijwel alle scholen is aangegeven dat ze meer uren bewegingsonderwijs aanbieden dan waar ze 'normatief' recht op hebben. Dit is in de tabel terug te zien in het verschil tussen het huidig gebruik en de huidige behoefte. Zolang de capaciteit aanwezig is en niet door anderen wordt gebruikt, ondersteunt de gemeente dit extra aanbod van harte, aangezien het aansluit bij de ambitie een sportieve gemeente te zijn en past in de sport- en beweegvisie. Daarnaast kan een verschil tussen het huidige gebruik en de huidige behoefte ontstaan doordat de toekenning van extra uren aan 4/5-jarigen van scholen zonder speellokaal niet in het overzicht is meegenomen.

Dorp	Gymvoorziening	Beschikbare klokuren	Schoolnaam	2019				2034	
				Huidige behoefte klokuren	Behoeftte vs. capaciteit	Huidig gebruik	Huidig gebruik versus behoefte	Toekomstige behoefte klokuren	Behoeftte vs. capaciteit
Bourtange	Gymlokaal Bourtange	26	Willem Lodewijk	3,0		16,5		1,5	
	Resultaat	26		3,0	23,0		-13,5	1,5	24,5
Sellingen	Gymlokaal Sellingen	26	Het Gebint Plaggenborg Op d'Esch	3,0 3,0 3,0		7,0 2,5 11	-4,0 0,5 -8,0	3,0 3,0 3,0	
	Resultaat	26		9,0	17,0		-11,5	9,0	17,0
Ter Apelkanaal	Gymlokaal Ter Apelkanaal	26	Klimop	3,0		12,5		3,0	
	Resultaat	26		3,0	23,0		-9,5	3,0	23,0
Ter Apel	Gymlokaal Kapelweg (PO)	26	Bonifatius De Hoeksteen Pork	1,5 1,5 4,5		3,3 0,8 0,75	-1,8 0,8 3,8	1,5 0,8 3,0	
	Resultaat	26		7,5	18,5		2,8	5,3	20,8
	Gymlokaal De Vlinder (PO)	26	Pork De Vlinder Bonifatius De Hoeksteen	4,5 10,5 1,5 1,5		0,8 15,0 3,3 0,8	3,8 -4,5 -1,8 0,8	3,0 6,0 1,5 0,8	
	Resultaat	26		18,0	8,0		-1,8	11,3	14,8
	Gymlokaal Kapelweg (VO)	40	RSG / ISK	8,0		7,5	0,5	5,0	
	Sporthal Ter Apel	40	RSG Ter Apel	85,0		72	13,0	59,0	
	Resultaat	80		93,0	-13,0		13,5	64,0	16,0
	Gymzaal COA	26	Interschool	6,5		6,5	0,0	4,5	
	Resultaat	26		6,5	19,5		0,0	4,5	21,5
	Gymlokaal Gerardus	26	Gerardus	3,0		3,0	0,0	3,0	
	Resultaat	26		3,0	23,0		0,0	3,0	23,0
Wedde	Gymlokaal Wedde	26	De Vlinder	3,0		8,5		3,0	
	Resultaat	26		3,0	23,0		-5,5	3,0	23,0
Blijham	Gymzaal De Stelling Blijham	52	Wiekslag Loopplank	4,5 3,0		6,5 8,0	-2,0 -5,0	3,0 3,0	
	Resultaat	52		7,5	44,5		-7,0	6,0	46,0
Bellingwolde	Sporthal De Meet (PO)	78	Westerschool Oosterschool Wegwijzer Driesprong	4,5 4,5 3,0 3,0		0,00 12,50 2,0 0,0	4,50 -8,00 1,0 3,0	3,0 3,0 1,5 3,0	
	Resultaat	78		15,0	63,0		0,5	10,5	67,5
	Sporthal De Meet (VO)	120	Dollard College	14		14,75		9	
	Resultaat	120		14,0	106,0		-0,8	9,0	111,0
Vlagtwedde	Sportzaal Vlagtwedde	52	De Zaaier De Clockeslach	6,0 3,0		10,0 7,0	-4,0 -4,0	4,5 3,0	
	Resultaat	52		9,0	43,0		-8,0	7,5	44,5

Figuur 12 Gymvoorzieningen, (normatieve) behoefte, werkelijk gebruik en capaciteit

4.3 Scenarioformulering bewegingsonderwijs

Om te komen tot de scenarioformulering van het bewegingsonderwijs wordt eerst gekeken naar het initiële bouwjaar per gymvoorziening. Aan de hand van het initiële bouwjaar en eventueel het renovatiejaar wordt het jaar voor de toekomstige renovatie en afweging renovatie/nieuwbouw bepaald.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het volgende:

- Renovatie: reeds uitgevoerde renovaties.
- Toekomstige renovatie: 20 jaar na ingebruikname oorspronkelijke gebouwdeel.
- Afweging renovatie/nieuwbouw: 40 jaar na ingebruikname oorspronkelijke gebouwdeel of 20 jaar na renovatie.
- Onderzoek: uitvoering onderzoek, in geval binnen 20/40 jaar na ingebruikname geen renovatie of afweging renovatie/nieuwbouw heeft plaatsgevonden.

Gymvoorziening	Initieel bouwjaar	Renovatie	Toekomstige renovatie	Afweging renovatie/nieuwbouw
Gymlokaal Bourtange	1920	2012		2032
Gymlokaal Sellingen	2015		2035	2055
Gymlokaal Ter Apelkanaal	1950		onderzoek	onderzoek
Gymlokaal Kapelweg	1969	2015		2035
Gymlokaal De Vlinder	2007		2027	2047
Sporthal Ter Apel	1963	2017		2037
Gymzaal COA	onbekend		onderzoek	onderzoek
Gymlokaal Gerardus	1999		2019	2039
Gymlokaal Wedde	1980		onderzoek	onderzoek
Gymzaal De Stelling Blijham	2007		2027	2047
Sporthal De Meet	1985		onderzoek	onderzoek
Sportzaal Vlagtwedde	1984	2016		2036

Figuur 13 Afweging renovatie/nieuwbouw gymvoorzieningen gemeente Westerwolde

Gezien het bouwjaar dient voor de gymlokalen Ter Apelkanaal, Wedde, Gerardus en De Meet een onderzoek naar de bouwkundige staat te worden gepleegd. Aangezien De Meet onderdeel is van Partycentrum De Meet, is vooralsnog in de investeringsraming uitgegaan van renovatie. Voor de meeste dorpen, behalve Ter Apel, geldt dat maar één gymvoorziening beschikbaar is. Het afstoten van de enige gymvoorziening in het dorp is geen optie. Het is ook maar de vraag of bij afstoten van een gymvoorziening de behoefte in een ander dorp kan worden opgevangen. Een denkrichting gericht op het afstoten van de enige gymvoorziening in het dorp is ook niet in lijn met de sport- en beweegvisie. Wel kennen de voorgenoemde gymlokalen vanuit het onderwijs een lage bezetting. Daarom is het van belang om de functie van deze zalen, met name voor breedtesport, in ogenschouw te nemen. Voor de gymvoorzieningen, gymlokaal De Vlinder en gymzaal De Stelling, die in 2027 dienen te worden gerenoveerd, geldt de koppeling met het huisvestingsscenario onderwijs. Voor het gymlokaal Gerardus geldt ook de koppeling met het huisvestingsscenario onderwijs (en het geldende tijdvak).

Voor het dorp Ter Apel gelden wel meerdere gymvoorzieningen. Op basis van de toekomstige behoefte kan een gymlokaal worden afgestoten. Voor alle gymlokalen geldt echter dat ze recent zijn gerenoveerd (sporthal Ter Apel, gymzaal Kapelweg) of nog geen eerste renovatie hebben gehad (De Vlinder, bouwjaar 2017).

5. Uitvoeringsagenda

In dit hoofdstuk is, op basis van de scenarioformulering in hoofdstuk 3 en 4, de uitvoeringsagenda uitgewerkt. De uitvoeringsagenda is onderverdeeld in 3 categorieën:

1. Proces;
2. Uitvoering van de uitgangspunten van de visie;
3. Realisatie van de IHP-projecten.

5.1 Proces

- Voer elke 4 jaar een evaluatie uit van het IHP, waarbij indien nodig het IHP wordt geactualiseerd. Bij de evaluatie van het IHP hoort ook een actualisatie van de leerlingenprognose. Wanneer grote afwijkingen op basis van de leerlingentellingen worden geconstateerd, wordt de herijking van de prognose naar voren gehaald;
- Stel een uitvoeringsplan op waarin staat omschreven welke stappen dienen te worden gezet, wie welke rol daarbij heeft en welke planning wordt aangehouden. Het uitvoeringsplan wordt vastgesteld door de raad. Het uitvoeringsplan en de voortgang van de realisatie van het IHP dienen jaarlijks terugkerend tussen gemeente en schoolbesturen te worden besproken tijdens een OOGO.

5.2 Uitvoering uitgangspunten visie

- De onderwijshuisvestingsverordening dient als 'juridisch vangnet' voor situaties waarin het IHP niet voorziet. De verordening wordt op basis van de VNG-modelverordening geactualiseerd en geharmoniseerd voor de nieuwe gemeente Westerwolde;
- Schoolbestuur en gemeente stemmen met elkaar af over de toekomst van de school en het voorzieningenaanbod in een dorp, als blijkt dat de school structureel onder de opheffingsnorm dreigt te komen;
- Stel een integraal en toekomstbestendig plan op als er meer dan 20% structurele leegstand is in een schoolgebouw;
- Schoolbesturen, kinderopvang en de gemeente hebben de ambitie om een doorgaande ontwikkellijn van 0 tot einde basisschoolleeftijd aan kinderen aan te bieden. De huisvestingsbehoefte en leerlingenontwikkeling wordt minimaal één keer per jaar besproken met gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties;
- Bij het bepalen van het investeringsbedrag voor renovatie of (ver)nieuwbouw wordt uitgegaan van een investeringsbedrag bepaald op basis van een BENG-kwaliteitsniveau en actuele marktprijzen. Het investeringsbedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. De VNG-norm wordt losgelaten;
- Zet een sluitende businesscase in om aanvullende duurzaamheidsambities 'nul-op-de-meter' te realiseren;
- Onderzoek op welke wijze de ambitie 'nul-op-de-meter' kan worden gerealiseerd als blijkt dat een schoolbestuur op basis van een businesscase aantoonbaar niet te kunnen bijdragen;
- Gemeente onderzoekt de mogelijkheid schoolbesturen door middel van een financiële regeling (voorfinanciering) te ondersteunen bij de bekostiging van door hen te financieren maatregelen (zoals garantiestelling of duurzaamheidslening);
- Zet het 'Afwegingskader renovatie' van de PO-raad in om een afweging te maken tussen renovatie en (ver)nieuwbouw.

5.3 Realisatie IHP-projecten

- Voer haalbaarheidsonderzoeken uit voor de scholen waarvoor in het kader van het IHP denkrichtingen voor scenario's zijn geformuleerd;

- Bepaal in gezamenlijkheid, de gemeente, het schoolbestuur, kinderopvang en eventueel andere te betrekken functies, de exacte omvang van het schoolgebouw in de voorbereidingsfase van het project, afgestemd op de actuele leerlingenaantallen en leerlingenprognose en eventuele andere te betrekken voorzieningen;
- Voer locatieonderzoeken uit ten behoeve van het clusteren van meerdere scholen op één locatie om vast te stellen welke locatie geschikt is voor het huisvesten van meerdere scholen en eventueel opvang. Voer deze onderzoeken uit in nauwe samenwerking tussen de gemeente, het schoolbestuur en de opvangpartner;
- Communiceer gezamenlijk, de gemeente en de schoolbesturen, over de huisvestingsplannen richting betrokkenen. De realisatie van het huisvestingsplan heeft namelijk impact op leerlingen, ouders en omwonenden.

In het IHP zijn de volgende projecten voorzien:

Tijdvak 2020-2024

- Onderzoek en uitvoering renovatie/nieuwbouw scholen en kinderopvang Bellingwolde (OBS Oosterschool, OBS Westerschool en CBS De Wegwijzer). Bij dit onderzoek wordt tevens de bouwkundige staat van Sporthal De Meet meegenomen;
- Realisatie oplossing problematiek vloeren OBS De Wiekslag in combinatie met onderzoek en uitvoering renovatie/nieuwbouw scholen en kinderopvang Blijham (CBS De Loopplank en OBS De Wiekslag). Renovatie gymzaal De Stelling (2027) betrekken bij het onderzoek;
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw De Klimop, in combinatie met onderzoek naar renovatie/nieuwbouw gymlokaal Ter Apelkanaal;
- Onderzoek en uitvoering renovatie/nieuwbouw CBS De Hoeksteen;
- Onderzoek en uitvoering renovatie/nieuwbouw/vervangende huisvesting van de ISK (RSG Ter Apel);
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw en uitvoering gymlokaal Wedde.

Tijdvak 2025-2029

- Onderzoek renovatie/nieuwbouw OBS De Wiekslag (indien geen 'open' (dorps)kindcentrum met CBS De Loopplank is/wordt gerealiseerd);
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw OBS De Vlonder in combinatie met onderzoek renovatie/nieuwbouw Samenwerkingsschool De Driesprong (integrale oplossing Wedde en Vriescheloo);
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw Samenwerkingsschool Pork en RK Bonifatiuschool;
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw RK H. Gerardusschool;
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw OBS Willem Lodewijck;
- Onderzoek renovatie/nieuwbouw Dollard College;
- Onderzoek renovatie gymlokaal De Vlinder (2027).

Tijdvak 2030-2035

- Onderzoek renovatie/nieuwbouw gymlokaal Bourtange (2032);
- Onderzoek renovatie gymlokaal Sellingeren (2035).

Doorgaande ontwikkelijn (tijdvak n.t.b. en, indien aan de orde, te betrekken bij haalbaarheidsonderzoek)

- Onderzoek naar IKC-ontwikkeling OBS Westerschool (betrekken bij haalbaarheidsonderzoek);
- Ontplooien in gang gezette IKC-ontwikkeling CBS De Wegwijzer (betrekken bij haalbaarheidsonderzoek);
- Onderzoek naar IKC-ontwikkeling OBS De Vlonder en Samenwerkingsschool De Driesprong;
- Onderzoek naar IKC-ontwikkeling binnen MFA 't Aambeeld (OBS De Clockeslach en CBS De Zaaier);
- Onderzoek naar IKC-ontwikkeling OBS Willem Lodewijck en OBS De Plaggenborg;
- Onderzoek naar IKC-ontwikkeling en verbinding welzijn binnen MFA De Zuides;
- Onderzoek naar IKC-ontwikkeling bij scholen in relatie tot het bestaande kinderopvangcentrum in Ter Apel.

6. Investeringsoverzicht

In dit hoofdstuk is op basis van de projecten uit de uitvoeringsagenda het investeringsoverzicht van het IHP uitgewerkt.

6.1 Uitgangspunten

De investeringskosten zijn gebaseerd op een aantal uitgangspunten die in de loop van de tijd kunnen wijzigen. Wanneer daadwerkelijk wordt overgegaan tot uitvoering van een project is een herijking van de gehanteerde uitgangspunten een vereiste. De investeringskosten zijn als volgt in beeld gebracht:

Verwachte omvang van het schoolgebouw

Belangrijk uitgangspunt voor het bepalen van de investeringskosten is de verwachte normatieve ruimtebehoefte (de benodigde oppervlakte van het gebouw uitgedrukt in bruto vloeroppervlakte).

Bij het vaststellen van de normatieve ruimtebehoefte is uitgegaan van het aantal leerlingen in het kalenderjaar van uitvoering (op basis van de prognose van Pronexus) en de berekeningswijze voor het bepalen van de ruimtebehoefte zoals die is opgenomen in de onderwijshuisvestingsverordening. In de scenario's is de ruimtebehoefte van de kinderopvang niet meegenomen. Gemeente Westerwolde en het betreffende schoolbestuur stellen gezamenlijk de exacte omvang vast in de voorbereidingsfase van het project. Voor de kindcentra is de omvang als volgt berekend:

Bellingwolde	aantal II (2022)	ruimtebehoefte
OBS Oosterschool	98	693 m² bvo
OBS Westerschool	104	723 m² bvo
CBS De Wegwijzer	32	361 m² bvo
Totaal	234	1.777 m² bvo

Blijham	aantal II (2022)	ruimtebehoefte
CBS De Loopplank	48	441 m² bvo
OBS De Wiekslag	102	713 m² bvo
Totaal	150	1.155 m² bvo

Ter Apel	aantal II (2027)	ruimtebehoefte
RK Bonifatiuschool	72	562 m² bvo
Samenwerkingsschool Pork	177	1.090 m² bvo
Totaal	249	1.652 m² bvo

De oppervlakte van de gymlokalen is bepaald op 460 m² bvo per zaaldeel.

Stichtingskosten

Voor het bepalen van de investeringskosten is de normatieve ruimtebehoefte vermenigvuldigd met de stichtingskosten per vierkante meter bruto vloeroppervlakte. De stichtingskosten zijn gebaseerd op ervaringscijfers van ICSadviseurs en zijn afgestemd op het ambitieniveau van de gemeente (BENG en aardgasloos). Stichtingskosten bestaan uit bouwkosten, directiekosten en bijkomende kosten zoals honoraria, onvoorzien, leges en NUTS-voorzieningen. Stichtingskosten zijn exclusief inrichting binnen en buiten, eventuele bodemsanering, asbestverwijdering, tijdelijke huisvesting, sloopkosten en bouwrijp maken. In het IHP is gerekend met een gemiddeld investeringsbedrag. Investeringsbedragen zijn per project afhankelijk van het type onderwijs (PO, VO), omvang, locatie (bijvoorbeeld specifieke eisen vanuit stedenbouw/beeld- en kwaliteitsplan) en van de heersende conjunctuur. De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de BDB-index (deze index volgt de prijsontwikkeling van de bouw van o.a. schoolgebouwen). In het

investeringsoverzicht zijn de bedragen per jaar 2% geïndexeerd (van 2019 naar het uitvoeringsjaar). De totaalbedragen zijn rekenkundig afgerond op duizendtallen.

Berekening stichtingskosten	%	à m² bvo
Bouwkosten + onvoorzien, o.b.v. BENG en aardgasloos	€	1.620
Subtotaal	€	1.620
Advieskosten en bijkomende kosten	25% €	405
Subtotaal	€	2.025
BTW	21% €	425
Totaal	€	2.450

Het renovatiebedrag is bepaald op basis van de tabel uit paragraaf 2.3.5 Afweging nieuwbouw, renovatie of instandhouding. Wanneer het gebouw ouder is dan 40 jaar, wordt gerekend met een bedrag van € 1.715 (70% kwaliteitsniveau BENG * € 2.450). Zie onderstaande tabel.

Bedrag per m² BVO:		
nieuwbouw	€ 2.450	prijspeil juli 2019, o.b.v. BENG en aardgasloos
renovatie (na 40 jaar)	€ 1.715	maximaal 70% nieuwbouwkosten
renovatie (na 30 jaar)	€ 1.470	maximaal 60% nieuwbouwkosten
renovatie (na 20 jaar)	€ 1.225	maximaal 50% nieuwbouwkosten

Het streven, in ieder geval bij nieuwbouw, om 'nul-op-de-meter' te realiseren wordt onderbouwd middels een business case. Hierin wordt uitgegaan van een bijdrage van het schoolbestuur van 75 euro per vierkante meter. Deze bijdrage is niet opgenomen in het overzicht in paragraaf 6.2.

Vorbereidingskosten

Per project is 2 jaar voorafgaand aan het beoogde uitvoeringsjaar rekening gehouden met voorbereidingskosten, zijnde 10% van de totale stichtingskosten in het uitvoeringsjaar, onderverdeeld in:

- Voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek 5% van deze voorbereidingskosten;
- Een voorbereidingskrediet voor alle werkzaamheden die worden uitgevoerd voordat met de bouw wordt gestart (het opstellen van een Programma van Eisen, architectenselectie, honorarium architect, uitvoeren en begeleiden ontwerpfase, selectie aannemer, projectmanagement definitie-, ontwerp- en bouwvoorbereidingsfase) 95% van de voorbereidingskosten.

6.2 Overzicht projecten en investeringskosten

De onderstaande tabel toont een overzicht van de schoolgebouwen waarvoor in de tijdvakken 2020-2024, 2025-2029 en 2030-2035 een afweging voor renovatie/nieuwbouw wordt gemaakt. In de tabel is per school aangegeven wat de nieuwbouwkosten zijn (indien op basis van het haalbaarheidsonderzoek nieuwbouw als voorkeursscenario wordt vastgesteld) en de renovatiekosten (indien op basis van het haalbaarheidsonderzoek wordt gekozen voor renovatie).

Investeringsoverzicht IHP Westerwolde					
tijdvak	dorp	schoolnaam	scenario	nieuwbouw/renovatie	renovatie
2020-2024	Bellingwolde	OBS Oosterschool	Realisatie kindcentrum (3 scholen)	€ 4.620.000	€ 1.610.000
		OBS Westerschool			€ 1.180.000
		CBS De Wegwijzer			€ 1.070.000
		Sportthal De Meet			€ 2.510.000
	Blijham	OBS De Wiekslag	Realisatie 'open' (dorps-)kindcentrum (2 scholen)	€ 3.310.000	€ 2.280.000
		CBS De Loopplank			€ 800.000
		Gymzaal De Stelling			€ 1.850.000
	Wedde	Gymlokaal Wedde	Renovatie of nieuwbouw	€ 1.320.000	€ 840.000
		OBS De Klimop	Renovatie of nieuwbouw	€ 1.210.000	€ 1.140.000
2025-2029	Ter Apelkanaal	Gymlokaal Ter Apelkanaal	Renovatie of nieuwbouw	€ 1.320.000	€ 840.000
		CBS De Verrekijker	Renovatie of nieuwbouw	€ 1.090.000	€ 1.810.000
	Ter Apel	RSG Ter Apel (ISK)	Renovatie of nieuwbouw	€ 1.580.000	n.t.b.
	Totaal tijdvak			€ 18.810.000	€ 15.930.000
	Bellingwolde	Dollard College	Renovatie of nieuwbouw	€ 2.000.000	€ 3.220.000
	Wedde	OBS De Vlinder	Realisatie kindcentrum (Wedde - Vriescheloo)	€ 1.270.000	€ 1.210.000
	Vriescheloo	Samenwerkingsschool De Driesprong	Realisatie kindcentrum (Wedde - Vriescheloo)	€ 1.470.000	€ 1.120.000
	Bourtange	OBS Willem Lodewijk	Realisatie kindcentrum	€ 1.080.000	€ 1.310.000
2030-2034	Ter Apel	RK H. Gerardusschool	Renovatie of nieuwbouw (excl. gymzaal)	€ 1.320.000	€ 1.430.000
		Gymzaal Gerardus	Renovatie	€ 690.000	€ 690.000
		RK Bonifatiuschool	Realisatie kindcentrum (2 scholen)	€ 4.740.000	€ 2.640.000
		Samenwerkingsschool Pork			€ 2.190.000
		Gymlokaal De Vlinder	Renovatie	€ 650.000	€ 650.000
Totaal tijdvak				€ 13.220.000	€ 14.460.000
2030-2034	Bourtange	Gymlokaal Bourtange	Renovatie of nieuwbouw	€ 1.460.000	€ 1.020.000
Totaal tijdvak				€ 1.460.000	€ 1.020.000
Totaal IHP				€ 33.490.000	€ 31.410.000

Het bedrag voor renovatie van de ISK (RSG Ter Apel) is niet bepaald doordat de afmeting van het gebouw ontbreekt.

Een uitgebreid investeringsoverzicht is opgenomen in de bijlage.

Bijlagen

1. Factsheets en leeswijzer (los bijlagenboek)
2. Samenvatting NEN 2767 conditiemeting Primair Onderwijs
3. Leerlingenprognoses en ruimtebehoeften per school
4. Uitgebreid investeringsoverzicht

Bijlage 1 - Factsheets en leeswijzer (separaat bijlagenboek)

Bijlage 2 - Samenvatting NEN 2767 conditiemeting PO

Plaats	School	BVO	Bouwjaar	Bestuur	Staat v Onderhoud	Klimaat	Functioneel	Duurzaamheid
1 Bellingwolde	OBS Oosterschool	882	1981	SOOOG	MATIG	MATIG	MATIG	REDELIJK
2 Bellingwolde	CBS De Wegwijzer	589	1964	VCO	MATIG	REDELIJK	GOED	REDELIJK
3 Bellingwolde	OBS Westerschool	646	1925	SOOOG	MATIG	MATIG	MATIG	REDELIJK
4 Blijham	OBS de Wiekslag	1136	1977	SOOOG	REDELIJK	GOED	MATIG REDELIJK	GOED
5 Blijham	CBS De Loopplank	512	1921	VCO	MATIG	MATIG	MATIG	REDELIJK GOED
6 Vriescheloo	SWS de Driesprong	557	1975	SOOOG	REDELIJK	GOED	MATIG	GOED
7 Wedde	OBS de Vlonder	602	1975	SOOOG	REDELIJK	MATIG	REDELIJK	REDELIJK
8 Vlagtwedde	CBS De Zaaier	992	2008	Perspectief	GOED	ZEER GOED	GOED	GOED
9 Vlagtwedde	OBS De Clockeslagh	917	2008	O2SV	GOED	ZEER GOED	GOED	GOED
10 Bourtange	Willem Lodewijkschool	650	2011	O2SV	REDELIJK	ZEER GOED	REDELIJK GOED	REDELIJK GOED
11 Jipsinghuizen	OBS Plaggenborg	628	2011	O2SV	GOED	ZEER GOED	GOED	ZEER GOED
12 Sellingen	CBS Het Gebint	700	2015	Perspectief	ZEER GOED	ZEER GOED	GOED	ZEER GOED
13 Sellingen	OBS Op d' Esch	700	2015	O2SV	ZEER GOED	ZEER GOED	GOED	ZEER GOED
14 Ter Apelkanaal	OBS De Klimop	627	1980	O2SV	GOED	MATIG	GOED	REDELIJK GOED
15 Ter Apel	Interschool	1600	2015	O2SV	GOED	GOED	REDELIJK	ZEER GOED
16 Ter Apel	SWBS Pork	1090	1981	Primenius	REDELIJK	REDELIJK	MATIG	GOED
17 Ter Apel	OBS De Vlinder	1200	2007	O2SV	GOED	GOED	MATIG REDELIJK	GOED
18 Ter Apel	RK Bonifatiuschool	1312	1978	Primenius	ZEER GOED	MATIG	GOED	REDELIJK
19 Ter Apel	CBS De Hoeksteen	941	1963	Perspectief	MATIG	MATIG	MATIG	REDELIJK
20 Ter Apel	H. Gerardusschool	1110	1959	Primenius	GOED	MATIG	REDELIJK GOED	REDELIJK GOED

Toelichting bovenstaande tabel:

STAAT VAN ONDERHOUD		Bepaald door alle conditiescores hoger of gelijk aan niveau 3 conform NEN 2767 op te tellen. Conditiescores van 4 en hoger tellen daarbij dubbel
MATIG	Score hoger dan 11	
REDELIJK	Score 6 t/m 10	
GOED	Score 1 t/ 5	
ZEER GOED	Score 0	
KLIMAAT		
MATIG	Uitsluitend natuurlijke ventilatie	
REDELIJK	Uitsluitend natuurlijke ventilatie met plaatselijke mechanische ventilatie en/of plaatselijke koeling	
GOED	Mechanische balansventilatie ruimteafhankelijk in te stellen temperatuur en/of CO2 detectie	
ZEER GOED	Mechanische balansventilatie ruimteafhankelijk in te stellen temperatuur en CO2 detectie en/of topkoeling in de zomer	
FUNCTIONALITEIT		
MATIG	matig flexibel schoolgebouw waar tevens uitbreiding lastig te realiseren is	
MATIG REDELIJK	matig flexibel schoolgebouw met nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden en nauwelijks aanpassingsmogelijkheden betreffende indeling	
REDELIJK	redelijk flexibel schoolgebouw met redelijke uitbreidingsmogelijkheden en/of redelijke aanpassingsmogelijkheden betreffende indeling	
REDELIJK GOED	redelijk goed flexibel schoolgebouw met uitbreidingsmogelijkheden en/of aanpassingsmogelijkheden betreffende indeling	
GOED	flexibel schoolgebouw dat goed aan te passen is aan aantal leerlingen en onderwijsmethode	
ZEER GOED	zeer flexibel schoolgebouw dat makkelijk aan te passen is aan aantal leerlingen en onderwijsmethode	
DUURZAAMHEID		
MATIG	niet of nauwelijks geïsoleerde buitenschil, verouderde verlichting, laag rendement warmteopwekking	
MATIG REDELIJK	niet of nauwelijks geïsoleerde buitenschil, verouderde verlichting, warmteopwekking hoog rendement (HR107)	
REDELIJK	plaatselijk redelijk goed geïsoleerde buitenschil, verouderde verlichting, warmteopwekking hoog rendement (HR107)	
REDELIJK GOED	de volgende maatregelen met 1 tot 2 uitzondering: goed geïsoleerde buitenschil, deels energiezuinige verlichting, warmteopwekking hoogrendement (HR107) , PV-panelen	
GOED	de volgende maatregelen met 1 uitzondering: zeer goed geïsoleerde buitenschil, energiezuinige verlichting, warmteopwekking hoogrendement (HR107) en/of WKO-installatie, PV-panelen	
ZEER GOED	zeer goed geïsoleerde buitenschil, energiezuinige verlichting, warmteopwekking hoogrendement (HR107) en/of WKO-installatie, PV-panelen	

Bijlage 3 – Leerlingprognoses en ruimtebehoefte

In de overzichten zijn de leerlingenaantallen van peildatum 1 oktober 2018 weergegeven onder 2019.

Instnr	Naam	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
00FI00	Samenwerking Basisschool Pork	219	220	213	207	200	195	189	183	177	170	164	160	155	150	146	141	137	135	132	130	129
03SL00	Rooms Katholieke Basisschool Bonifatius	92	91	88	84	81	79	77	74	72	69	67	65	63	61	60	58	56	55	54	53	53
05MH00	Christelijke Basisschool De Wegwijzer	40	37	35	32	30	28	27	26	26	25	24	23	24	22	22	21	21	20	19	19	18
05TE00	Christelijke Basisschool Het Gebint	62	60	56	55	55	53	53	52	52	50	50	50	48	47	45	44	43	42	42	41	39
05XF00	Christelijke Basisschool De Zaaier	163	155	149	140	132	126	124	119	117	113	110	109	106	104	102	98	97	97	94	90	88
06CN00	Oosterschool voor Openbaar Basisonderwijs	114	108	104	98	94	90	88	86	85	83	82	81	80	79	78	78	77	76	75	74	73
06LH00	RK Basisschool H Gerardus	64	64	62	60	58	57	55	53	52	50	48	47	45	44	43	42	41	40	39	39	38
07WP00	De Hoeksteen	39	39	37	36	35	34	33	32	31	30	29	28	28	27	26	26	25	24	24	24	23
07XN00	Protestants Christelijke Basisschool De	56	52	51	48	46	44	43	41	40	40	38	38	37	36	36	35	34	33	32	31	31
08IC00	Westerschool	128	119	113	104	99	93	90	87	85	82	79	77	77	74	72	71	68	67	65	63	62
10DT00	Samenwerkingschool De Driesprong	64	60	61	64	62	63	62	60	62	61	60	59	58	57	54	53	52	50	49	49	47
11JJ00	De Vlinder	60	59	56	53	53	52	49	48	48	45	44	42	40	39	39	38	38	36	34	33	33
11UZ00	De Wiekslag	107	103	105	102	99	95	93	90	87	85	84	82	83	80	80	77	76	74	73	71	71
12CN00	De Clockeslach	71	69	68	66	64	61	60	58	57	55	54	53	52	50	49	47	47	46	45	43	42
12LO00	Openbare Basisschool de Klimop	54	51	48	44	43	43	41	40	39	38	37	36	35	34	34	33	32	31	31	30	30
12TR00	OBS De Vlinder	365	367	356	345	334	326	315	304	294	283	273	265	257	249	241	233	226	221	218	214	212
13FU00	Basisschool op de Esch	58	55	50	47	46	44	45	44	43	42	42	42	41	39	38	37	37	36	35	34	32
13KZ00	Basisschool Plaggenborg	60	57	52	50	48	46	46	45	44	43	42	42	41	40	38	38	37	37	36	35	33
13TU00	Willem Lodewijk	48	47	42	42	41	37	37	37	35	35	34	33	32	30	30	29	30	29	29	29	28
Totaal		1864	1813	1746	1677	1620	1566	1527	1479	1446	1401	1362	1334	1301	1265	1233	1202	1175	1151	1127	1104	1082

Instnr	Naam	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039
16IH00	Regionale Scholengemeenschap Ter Apel	1021	974	941	928	918	901	883	856	834	812	786	769	750	731	719	707	702	693	689	685	681
20CM03	Dollard College voor Lyc Havo Mavo Vbo L	143	138	134	131	132	126	121	117	111	107	104	99	96	95	93	92	90	89	87	86	85
Totaal		1164	1112	1075	1059	1050	1027	1004	973	945	919	890	868	846	826	812	799	792	782	776	771	766

In onderstaande tabel is de ruimtebehoefte per school opgenomen in m² bvo.

	RUIMTEBEHOEFTE																
Naam locatie	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
Dollard College Bellingwolde	898	866	841	823	829	791	760	735	697	672	653	621	603	596	584	577	
OBS Willem Lodewijk	441	436	411	411	406	386	386	386	376	376	371	366	361	351	351	346	
OBS Op d'Esch	492	477	452	436	431	421	426	421	416	411	411	411	406	396	391	386	
OBS De Plaggenborg	502	487	462	452	441	431	431	426	421	416	411	411	406	401	391	391	
OBS De Vlinder	1.357	1.363	1.328	1.294	1.259	1.233	1.198	1.164	1.132	1.097	1.065	1.040	1.015	989	964	939	
Interschool	879	883	862	842	821	806	786	766	747	726	708	693	678	663	648	633	
OBS De Klimop	472	457	441	421	416	416	406	401	396	391	386	381	376	371	371	366	
OBS De Clockeslach	557	547	542	532	522	507	502	492	487	477	472	467	462	452	446	436	
CBS Het Gebint	512	502	482	477	477	467	467	462	462	452	452	452	441	436	426	421	
CBS De Hoeksteen	396	396	386	381	376	371	366	361	356	351	346	341	341	336	331	331	
CBS De Zaaier	1.020	980	949	904	864	834	824	799	789	768	753	748	733	723	713	693	
OBS De Wiekslag	738	718	728	713	698	678	668	653	638	638	628	623	612	617	602	602	
OBS Oosterschool	773	743	723	693	673	653	643	633	628	617	612	607	602	597	592	592	
OBS Westerschool	844	799	768	723	698	668	653	638	628	612	597	587	587	572	562	557	
Samenwerkingschool De Driesprong	522	502	507	522	512	517	512	502	512	507	502	497	492	487	472	467	
OBS De Vlinder	502	497	482	467	467	462	446	441	441	426	421	411	401	396	396	391	
BSG Ter Apel	6.962	6.641	6.415	6.327	6.259	6.143	6.020	5.836	5.686	5.536	5.358	5.234	5.113	4.984	4.902	4.820	
BSG Ter Apel (ISK)	605	577	538	550	544	534	523	507	494	481	466	455	445	433	426	419	
Samenwerkingschool Pork	1.302	1.271	1.241	1.206	1.181	1.151	1.120	1.090	1.055	1.025	980	955	935	924	909	899	
RK Bonifatiuschool	663	658	643	623	607	597	587	572	562	547	537	527	517	507	502	492	
RK H. Gerardusschool	522	522	512	502	492	487	477	467	462	452	441	436	426	421	416	411	
CBS De Wegwijzer	401	386	376	361	351	341	336	331	331	326	321	316	321	311	311	306	
CBS De Loopplank	482	462	457	441	431	421	416	406	401	401	391	391	386	381	381	376	

Bijlage 4 - Investeringsoverzicht

dorp	schoolnaam	omschrijving minimaal te renoveren	uitvoeringstermijn	uitvoeringjaar	omvang onderwijs (in m² bvo)	investeringindicatie (2019)	investeringindicatie (uitvoeringjaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Bellingwolde	OBS Oosterschool	Renovatie	2020 - 2024	2022	882 m² bvo	€ 1.512.630	€ 1.410.000	€ 6.050	€ 152.950	€ 1.449.000													
	OBS Westerschool	Renovatie met ICC-ontwikkeling	2020 - 2024	2022	446 m² bvo	€ 1.107.890	€ 1.180.000	€ 5.900	€ 112.100	€ 1.062.000													
	CBS De Wegwijzer	Renovatie met ICC-ontwikkeling	2020 - 2024	2022	589 m² bvo	€ 1.010.135	€ 1.070.000	€ 5.350	€ 101.650	€ 963.000													
	Sporthal De Meel	Renovatie	2020 - 2024	2022	1.380 m² bvo	€ 2.346.700	€ 2.510.000	€ 12.550	€ 238.450	€ 2.259.000													
Bijlham	Dollard College	Renovatie	2025 - 2029	2027	1.601 m² bvo	€ 2.745.715	€ 3.220.000						€ 16.100	€ 305.900	€ 2.898.000								
	OBS De Wiekslog	Renovatie	2025 - 2029	2027	1.136 m² bvo	€ 1.948.240	€ 2.280.000						€ 11.400	€ 216.600	€ 2.052.000								
	CBS De Loopplank	Renovatie	2020 - 2024	2022	441 m² bvo	€ 757.070	€ 800.000	€ 4.000	€ 76.000	€ 720.000													
	Gymzaal De Stelling	Renovatie	2025 - 2029	2027	920 m² bvo	€ 1.577.800	€ 1.850.000						€ 9.250	€ 175.750	€ 1.665.000								
Wedde	OBS De Vlinder	Renovatie met ICC-ontwikkeling	2025 - 2029	2027	402 m² bvo	€ 1.032.430	€ 1.210.000						€ 6.050	€ 114.950	€ 1.165.000								
	Gymnastiek Wedde	Renovatie	2020 - 2024	2022	460 m² bvo	€ 788.900	€ 840.000	€ 4.200	€ 79.800	€ 756.000													
Vriescheloo	Samenwerkingschool De Driesprong	Renovatie met ICC-ontwikkeling	2025 - 2029	2027	557 m² bvo	€ 955.255	€ 1.120.000						€ 5.600	€ 106.400	€ 1.008.000								
Vlagwedde	OBS De Clockestach	In stand houden met ICC-ontwikkeling	n.v.t.																				
Bourlange	CBS De Zaal	Renovatie	2025 - 2029	2027	650 m² bvo	€ 1.114.750	€ 1.310.000					€ 6.530	€ 124.450	€ 1.179.000									
	Gymnastiek Bourlange	Renovatie	2030 - 2035	2032	460 m² bvo	€ 788.900	€ 1.020.000											€ 5.100	€ 96.900	€ 918.000			
Jipsinghuizen	OBS De Ploegenberg	In stand houden met ICC-ontwikkeling	n.v.t.																				
Sellingen	CBS Het Gebint	In stand houden	n.v.t.																				
	OBS Op d'Esch	In stand houden	n.v.t.																				
	OBS De Klimop	Renovatie	2020 - 2024	2022	627 m² bvo	€ 1.075.305	€ 1.140.000	€ 5.700	€ 108.300	€ 1.026.000													
	Gymnastiek Ter Apelkanaal	Renovatie	2020 - 2024	2022	460 m² bvo	€ 788.900	€ 840.000	€ 4.200	€ 79.800	€ 756.000													
Ter Apel	Interscholen	In stand houden	n.v.t.																				
	RK H. Gerardusschool	Renovatie (exclusief gymzaal)	2025 - 2029	2027	714 m² bvo	€ 1.224.510	€ 1.430.000						€ 7.130	€ 135.850	€ 1.287.000								
	Gymzaal Gerardus	Renovatie	2025 - 2029	2027	400 m² bvo	€ 988.000	€ 690.000						€ 3.450	€ 65.550	€ 621.000								
	RK Bonifatiuschool	Renovatie	2025 - 2029	2027	1.312 m² bvo	€ 2.250.060	€ 2.640.000						€ 13.200	€ 250.800	€ 2.376.000								
	Samenwerkingschool Park	Renovatie	2025 - 2029	2027	1.090 m² bvo	€ 1.869.350	€ 2.190.000						€ 10.950	€ 208.050	€ 1.971.000								
	OBS De Vlinder	In stand houden	n.v.t.																				
	Gymnastiek De Vlinder	Renovatie	2025 - 2029	2027	460 m² bvo	€ 552.794	€ 650.000						€ 3.250	€ 61.750	€ 585.000								
	CBS De Hoeksleem	Renovatie	2020 - 2024	2022	903 m² bvo	€ 1.548.645	€ 1.810.000	€ 9.050	€ 171.950	€ 985.000													
RSG Ter Apel	In stand houden	n.v.t.																					
	RSG Ter Apel (ISK)	Renovatie	2020 - 2024	2022	n.t.b.			€ -	€ -	€ -													
Totaal investering								€ 59.000	€ 1.121.000	€ 9.576.000			€ 92.950	€ 1.766.050	€ 17.307.000			€ 5.100	€ 96.900	€ 918.000			
						waaron nieuwbouw:		€ 59.000	€ 1.121.000	€ 9.576.000			€ 92.950	€ 1.766.050	€ 17.307.000			€ 5.100	€ 96.900	€ 918.000			
						waaron renovatie:																	

dorp	schoolnaam	omschrijving maximaal te renoveren			uitvoeringstermijn	uitvoeringjaar	omvang (in m² bvo)	investeringindicatie (2019)	investeringindicatie (uitvoeringjaar)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Bellingwolde	OBS Oosterschool	Realisatie kindcentrum (3 scholen)	2020 - 2024	2022	1.777 m² bvo	€ 4.353.699	€ 4.620.000	€ 23.100	€ 438.900	€ 4.158.000															
	OBS Westerschool	Renovatie	2020 - 2024	2022	1.380 m² bvo	€ 2.346.700	€ 2.510.000	€ 12.550	€ 238.450	€ 2.259.000															
	CBS De Wegwijzer	Nieuwbouw	2025 - 2029	2027	897 m² bvo	€ 1.707.650	€ 2.050.000								€ 10.000	€ 190.000	€ 1.800.000								
Bijlham	OBS De Wiekslog	Realisatie 'open' (dorp)-kindcentrum (2 scholen)	2020 - 2024	2022	1.155 m² bvo	€ 2.828.525	€ 3.310.000	€ 14.550	€ 314.450	€ 2.979.000															
	CBS De Loopplank	Renovatie	2020 - 2024	2022	920 m² bvo	€ 1.577.800	€ 1.850.000	€ 9.250	€ 9.250	€ 1.665.000															
	Gymnastiek De Stelling	Realisatie kindcentrum (Wedde - Vriescheloo)	2025 - 2029	2027	441 m² bvo	€ 1.081.528	€ 1.270.000								€ 6.350	€ 120.650	€ 1.143.000								
Wedde	OBS De Vlinder	Realisatie kindcentrum (Wedde - Vriescheloo)	2020 - 2024	2022	460 m² bvo	€ 1.127.000	€ 1.320.000	€ 6.600	€ 6.600	€ 1.188.000															
	Gymnastiek Wedde	Nieuwbouw	2020 - 2024	2022	460 m² bvo	€ 1.127.000	€ 1.320.000	€ 6.600	€ 6.600	€ 1.188.000															
Vriescheloo	Samenwerkingschool De Driesprong	Realisatie kindcentrum (Wedde - Vriescheloo)	2025 - 2029	2027	512 m² bvo	€ 1.254.057	€ 1.470.000								€ 7.350	€ 139.650	€ 1.323.000								
Vlagwedde	OBS De Clockeslach	In stand houden met ICC-ontwikkeling	n.v.t.																						
	CBS De Toelen	Renovatie kindcentrum	2025 - 2029	2027	376 m² bvo	€ 921.303	€ 1.080.000							€ 5.400	€ 102.600	€ 972.000									
Bourlange	OBS Willem Lodewijk	Realisatie kindcentrum	2030 - 2035	2032	460 m² bvo	€ 1.127.000	€ 1.460.000													€ 7.300	€ 138.700	€ 1.314.000			
Jipsinghuizen	Gymnastiek Bourlange	Nieuwbouw	2030 - 2035	2032	460 m² bvo	€ 1.127.000	€ 1.460.000																		
Sellingen	OBS De Ploegenborg	In stand houden met ICC-ontwikkeling	n.v.t.																						
	CBS Het Gebint	In stand houden	n.v.t.																						
	OBS Op d'Esch	In stand houden	n.v.t.																						
Ter Apeldkanaal	OBS De Klimop	Nieuwbouw	2020 - 2024	2022	421 m² bvo	€ 1.032.234	€ 1.210.000	€ 6.050	€ 6.050	€ 1.089.000															
	Gymnastiek Ter Apeldkanaal	Nieuwbouw	2020 - 2024	2022	460 m² bvo	€ 1.127.000	€ 1.320.000	€ 6.600	€ 6.600	€ 1.188.000															
	Interscholen	In stand houden	n.v.t.																						
Ter Apel	RK H. Gerardusschool	Nieuwbouw (exclusief gymzaal)	2025 - 2029	2027	462 m² bvo	€ 1.130.822	€ 1.320.000								€ 6.600	€ 125.400	€ 1.188.000								
	Gymzaal Gerardus	Renovatie	2025 - 2029	2027	400 m² bvo	€ 988.000	€ 690.000								€ 3.450	€ 65.550	€ 621.000								
	RK Bonifatiuschool	Nieuwbouw 2 scholen	2025 - 2029	2027	1.652 m² bvo	€ 4.048.552	€ 4.740.000								€ 23.700	€ 450.300	€ 4.266.000								
	Samenwerkingschool Park	Nieuwbouw	2025 - 2029	2027	1.090 m² bvo	€ 1.869.350	€ 2.190.000																		
	OBS De Vlinder	In stand houden	n.v.t.																						
	Gymnastiek De Vlinder	Renovatie	2025 - 2029	2027	460 m² bvo	€ 552.794	€ 650.000							€ 3.250	€ 61.750	€ 585.000									
	CBS De Hoeksleem	Nieuwbouw	2020 - 2024	2022	381 m² bvo	€ 933.646	€ 1.090.000	€ 5.450	€ 5.450	€ 981.000															
	RSG Ter Apel	In stand houden	n.v.t.																						
Totaal investering								€ 1.347.892	€ 1.580.000	€ 7.900	€ 7.900	€ 1.422.000			€ 46.100	€ 1.255.900	€ 11.898.000			€ 7.300	€ 138.700	€ 1.314.000			
								waaron nieuwbouw:		€ 94.050	€ 1.033.650	€ 1.629.000								€ 2.300	€ 136.300	€ 1.314.000			
								waaron renovatie:		€ 21.800	€ 247.700	€ 3.924.000				€ 6.700	€ 127.300	€ 1.256.000			€ 7.300	€ 138.700	€ 1.314.000		

De hoogste kwaliteitseisen aan onze dienstverlening.

Colofon

Datum: 7 augustus 2019
Auteur(s): Erwin Veneklaas Slots en Bianca van Elp

info@icsadviseurs.nl
088 - 235 04 27